

ŽELEZAR

Leto IX.

Jesenice, 6. oktobra 1967

Poštnina plačana v gotovini

Številka 40

Hočemo!

Oddelek tehnične kontrole zasleduje že več let po utrjenih kriterijih na podlagi kartonov in podatkov IBM kakšna in kolikšna je preklasifikacija iz ene kvalitete v drugo vložka valjarne 2400 zaradi napak, ki jih povzroča sama valjarna ali jeklarna. S spremembo tehnologije vložka od bram na slabe, ki jih

dobimo na blumingu v valjarni Bela je ta kriterij zelo pomemben, ker je pri tej tehnologiji že ena faza dela valjarn, ki pri surovih bramah jeklarne, kot je to bil slučaj pred izgradnjo bluminga, ni obstojala.

Prekvalifikacija slabov v valjarni 2400 je bila sledeča:

	zaradi valj. napak ton	zaradi jeklar. napak ton	% na vložek
januar	113	296	3.7
februar	92	243	3.3
marec	172	204	3.2
april	156	153	3.1
maj	63	61	1.9
junij	45	74	0.98
julij	81	80	2.5
avgust	114	51	1.8
september	20	18	0.55

Mislim, da je ta pokazatelj eden izmed večjih pokazateljev, ki kažejo napredek ali nazadovanje železarne Jesenice kot celote. V takih pokazateljih je zapopadeno dobro ali slabo delo poedincev, služb in poedinov delovnih enot. V takih pokazateljih se odražajo izboljšave, racionalizacije in investicije, ki so bile narejene zaboljšanje in napredek naše železarne. Res je, da so taki uspehi še vedno premajhni n prepočasni prihajajo, da bi

lahko močno vplivali na sedanji neugoden položaj in ga recimo trenutno spremenili. Brez takih uspehov pa bi bil »neugoden položaj« še bolj boleč in neprijeten. Ta uspeh in slični na raznih teholoških postopkih v naši železarni pa nam kažejo, da naš kolektiv železarne HOČE in da vztraja na liniji izboljšanja, kot je vedno vztrajal ter se boril za boljši ekonomski položaj kolektiva in s tem vsakega izmed nas.

— CO

11. seja upravnega odbora

V četrtek, 28. septembra 1967, je bila 11. seja upravnega odbora z zelo obširnimi dnevnimi redom, ki pa ga v celoti niso obravnavali zaradi pomanjkanja časa in odsotnosti direktorja Železarne. Obravnavali so in sklepali po naslednjih vprašanjih:

1. Pregledali so analizo in delo posebne grupe, ki je zadolžena za revizijo analitične ocene delovnih mest in je v zadnjem času po sklepu upravnega odbora in delavskega sveta Železarne delala na rangiranju delovnih mest. Upravni odbor se je z delom te grupe strinjal, saj so ugotovili, da je grupa k delu pristopila strokovno in sistematično, kar kaže, da bo tudi njeno nadaljnje delo uspešno. Prav tako se je upravni odbor strinjal s predloženimi kriteriji, ki jih bo treba upoštevati pri nadaljnjem delu in sicer:

— za bodočo politiko nagrajevanja je treba predvideti 20 skupin obračunskih postavk (sedaj jih imamo prek 60) za delovna mesta od pospravljalk do vključno obratovodij (direktor Železarne in direktorji sektorjev bodo izven teh skupin), razpon oziroma razmerje pa naj bo 1:3,

— optimalni del gibljivega dela osebnih dohodkov je treba prenesti v tiste obračunske postavke, ki se bodo z rangiranjem morale uskladiti.

Poleg tega so naročili kadrovskemu sektorju, da vzporedno z delom te grupe in na podlagi drugih njenih ugotovitev pripravi predlog bodočega sistema kadrovanja strokovnega kadra in da predloži celotno kadrovske politiko.

2. Upravi podjetja so naročili, da izboljša organizacijo dela v pogojih skrajšanega delovnega časa, predvsem glede na dežurstvo, ki je bi-

lo s prehodom na skrajšani delovni čas uvedeno v nekaterih oddelkih uprave in glede na neupravičenosti ter napake, ki so se s prehodom na takšen delovni čas pokazale.

3. Informacijo o zmanjšanju normativa zalag razreda 3, 5 in 6, ki jo je podal direktor sektorja za ekonomiko, so vzeli na znanje in so se v načelu strinjali tudi z ugotovitvijo novih normativov. Komercialni službi pa so naročili, da uredi vsa nerešena vprašanja, navedena v informaciji, predvsem pa mora komercialna služba urediti skladiščno službo.

4. Upravo podjetja so zadolžili, da analizira organizacijo dela in norme na progi v valjarni tanke pločevine. O ugotovitvah mora uprava po-

ročati na prvi prihodnji seji upravnega odbora.

5. Kritično so pregledali nivo osebnih dohodkov zaposlenih v Železarskem izobraževalnem centru in zahtevali od sveta zavoda, da nivo osebnih dohodkov uskladi z osebnimi dohodki sorodnih delovnih mest v Železarni. O sklepih sveta zavoda po teh vprašanjih naj uprava zavoda obvesti upravni odbor.

6. Sklenili so še, da bo na prvi prihodnji seji delavskega sveta Železarne, ki bo okoli 10. oktobra, na dnevnem redu analiza o izgradnji stanovanjskega naselja na Lipcah predvsem zaradi ugotovitev raznih nepravilnosti glede porabljenih sredstev in nadaljnega angažiranja sredstev.

Ali nočemo ali ne moremo ali ne znamo?

Martinarna je skupaj z elektro jeklarno srce naše Železarne, zato nadaljnja proizvodnja oziroma predelava in dobavni roki mnogo zavisijo ravno od martinarne, od njene programske proizvodnje in od kvalitete proizvedenega jekla. V delovni enoti martinarna se z vprašanji kvalitete zelo intenzivno ukvarjajo, vendar pa je še mnogo nerešenih problemov, ki ovirajo večje in boljše proizvodne rezultate. V današnjem sestavku bomo poskušali nekaj letih izluščiti v razgovoru z obratovodjem inž. STANKOM ČOPOM.

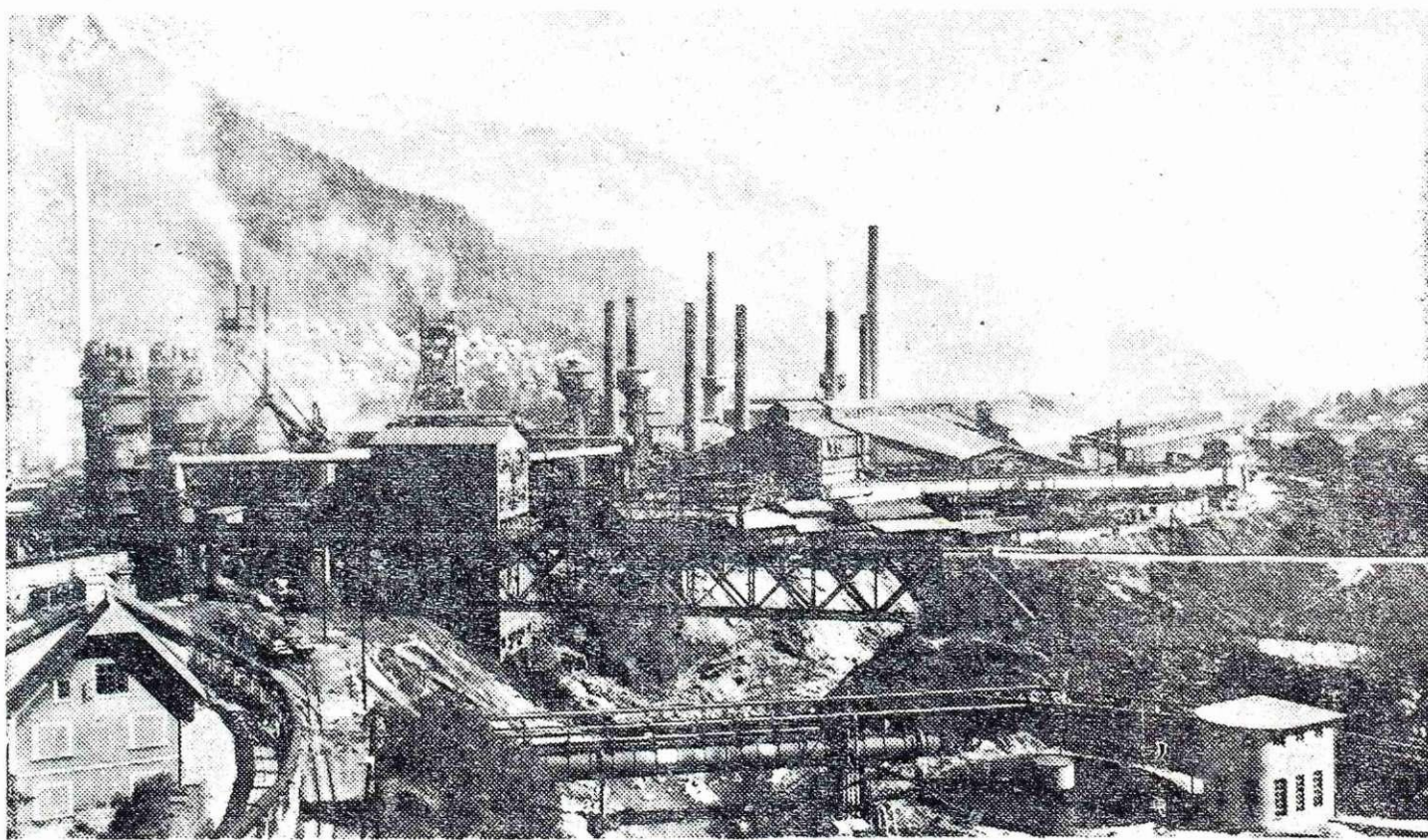
VPRAŠANJE: Inž. Perne v našem predhodnem razgovoru sicer ni direktno omenjal martinarne, čeprav je poudaril, da je eden pomembnih vzrokov, da finalni obrati ne izpolnjujejo dogovorjenih rokov kupcem, notranja nedisciplin oziroma, da se notranja naročila v kvalitetnem in količinskem pogledu v mnogih primerih ne dobavljajo redno poznejšemu obratu. Martinarna v tem proce-

su igra zelo pomembno vlogo, ni pa izvzeta, kar se tiče neizpolnjevanja dobavnih rokov poznejšim obratom. Kje so po vašem mnenju vzroki za dobavne zakasnitve naročenih kvalitet in količin?

ODGOVOR: Vzroki so tako kot v vseh primerih subjektivni in objektivni narave, čeprav moramo poudariti, da je več subjektivnih vzrokov. To vprašanje v obratu iz meseca v mesec zaostrojujemo, vendar nekatere stvari zahtevajo dolgotrajnejše reševanje.

Ze takoj v začetku moram povedati, da smo v zadnjem obdobju v našem obratu doživeli velike tehnološke spremembe. Kljub vsemu pa je le zabeležen določen napredek. V mesecu septembru je bilo po naši krivdi le še 15 zgrešenih šarž, kar predstavlja 4,5% celotne mesečne proizvodnje. K tem petnajstim pa moram prišteti še tri šarže in sicer eno zaradi previsokega kroma in dve zaradi napake kemičnega laboratorija OTK pri nepravilni izdelavi analize. Te zgrešene šarže pa ne pomenijo izmečka, temveč so bile izdelane le izven naročene kvalitete in izven določenega roka ter bodo prej ko slej tudi prišle v valjavniški program oz. med naročila. Mi sicer še vedno nismo z rezultati zadovoljni, vendar pa pri obravnavi tega problema moramo vedeti, da se proizvaja jeklo v SM pečeh z določenim rizikom, zato tudi v svetu priznajo do 5% iz-

(nadalj. na 2. str)

Podoba našega kraja se naglo spreminja — tam, kjer so bili še pred nedavnimi travniki, so naši železarji postavili svoje domove

Uspehi v septembru v luči reforme in skrčenega delovnega časa

Zaradi pomanjkanja in spremenjenega asortimenta naročil smo 1. septembra prešli na 42-urni delovni teden ter delno zmanjšano obratovanje še bolj z ukinitvijo posad v nekaterih oddelkih. Z enim zamahom smo dosegli 42-urni delovni teden skoraj za ves kolektiv. Če ne bi bil ta ukrep zvezan z omejitvijo osebnega dohodka, bi bili lahko prav zadovoljni, saj ni pravega razloga, da fužinar na Jesenicah dela več časa kot pisar v Ljubljani.

V mesecu septembru smo proizvedli 26.658 ton surovega jekla, za 23 % manj kot povprečno mesečno v prvem polletju. Blagovne proizvodnje smo imeli v septembru 20.012 ton raznih izdelkov, realizacija pa je v vrednosti okrog 40 milijonov N din ali za 17,5 % manj kot povprečno mesečno v prvem polletju. Produktivnost na uro je v celotnem podjetju padla za 10 %.

S takimi rezultati ne moremo biti zadovoljni. Jasno je, da pri današnjih stroških proizvodnje ne bi smeli biti izpod 25.000 ton gotovih proizvodov mesečno v vrednosti 54–55 milijonov N din.

Za doseganje teh rezultatov moramo imeti na razpolago dovolj naročil, obenem pa, če hočemo ostati pri 42-urnem delovnem tednu, moramo povečati produktivnost. Če pa želimo zaslužiti v 42 urah toliko, kot prej v 48 urah, moramo produktivnost povečati za 14 %. To pa zahteva boljše izkoriščanje naprav in delovnega časa.

Mislím, da je osnovna naloga vodstev in samoupravnih organov delovnih enot, da preidejo iz pasivnega opazovanja v akcijo za uresničitev tega cilja z vso energijo že v mesecu oktobru. Zastoji se morajo zmanjšati, izkoriščeni delovni čas pa mora biti vsaj sedem ur.

Stanje naročil se je sicer nekoliko izboljšalo, saj imamo za četrto tromesečje že 40.000 ton naročil. Pričakujemo, da bomo prejeli še kakih 20.000 ton naročil za to četrletje, tako da bodo naročila za skraćeno proizvodnjo s skrajšanim delovnim časom na razpolago. Z večjo obremenitvijo naročil za sedaj ne kaže računati.

Poleg služb, ki se trudijo, da dobijo več naročil, pa mora proizvodnja, vzdrževalne in energijske enote delo olajšati z bistveno boljšim delom in sicer s

- kvalitetnim delom v celokupnem procesu od plavža do žebeljev in elektrod
 - izpolnjevanjem rokov dobav in
 - s takim vzdrževanjem, da bodo proizvodne naprave vedno pravočasno na razpolago.
- Navajam nekaj primerov, ko nismo napravili svoje dolžnosti:
- Pločevina za žage kval. OL 2 spec. zaostaja v rokih ter zaradi slabe površine ingotov in platin nastaja izmeček na posameznih pozicijah.
 - Posamezne pozicije debele pločevine zaostajajo, zato naročniki niso sposobni kompletirati naprav in s tem zmanjšujejo svojo in našo likvidnost, ker so polfabrikati ali pločevina izmeček zaradi jeklarskih ali valjarniških propustov.
 - Posamezne pozicije za lahko progo ali jeklovlek niso odpremljene, ker so preveč založene v kupih. Isto je veljalo do nedavnega tudi za valjarno 2400.
 - Ulivanje za »Triglav« žico ni bilo pravočasno, ker je priprava patron v elektrodnem oddelku bila površna in prepozna.
 - 10 prokron bram, odlitih v zadnjem času, je bilo večinoma počenih.
 - V žičarni je preveč zaostankov, za katere pavšalni izgovor »ni ljudi«, ne drži.
 - Za popravilo okrogle peči na težki progi smo porabili toliko časa kot za veliko SM peč.
 - Peč lahke proge je bila gotova prepozno.
 - V valjarni tanke pločevine je mnogo zastojev, ki povzročajo lome valjev in izmeček.

Take in podobne primere bi lahko navajali še in še. Kar nam manjka, je prizadevnost na vseh delovnih mestih. Kot sem večkrat poudaril, ne moremo pričakovati, da se bo z dekretom uprave situacija zboljšala. Večina propustov je takih, ki niso strogo tehnološkega značaja, ampak prav enostavni in jih lahko odpravimo s sodelovanjem in prizadevnostjo vseh.

Vse delovne enote skupno s službami so sposobne situacijo bistveno izboljšati in s tem doprinesiti svoj delež k zboljšanju sedanjega stanja v podjetju in k večjim osebnim dohodkom ter formiranju skladov.

B. Homovec

Ali nočemo ali ne moremo ali ne znamo

(nadaljevanje s 1. strani)

ven programskih šarž, ker je to pač delo s tekočim jeklom. Ob tem bi rad poudaril, da nepravilne in nestrokovne informacije in sodbe, kot smo to lahko brali v DELU z dne 22. septembra t. l. na 3. strani, negativno vplivajo na prizadevanja večine članov našega delovnega kolektiva.

Vzrokov za zgrešene šarže je več. Osnovni pa so prav gotovo zaradi nepravilne kemične analize ob raztaljenju (prve probe), zaradi slabe prebodne odprtine, zgrešene analize in raznih napak v livni jami, ki se odražajo na nepravilnem poteku odlivanja. Vendar pa smo, kakor sem že omenil, z zaostritvijo tehnološkega režima in delovne discipline v obratu zmanjšali zgrešene šarže oz. proizvodnjo od prejšnjih 8 – 10 % na 4,5 % v mesecu septembru.

Na tak način dela, ko valjarne zahtevajo po predhodnem naročilu določene kvalitete, pri časovno odrejeni šarži zaradi nadaljnje predelave, kar pomeni zelo dinamično spreminjanje proizvodnega programa, smo se morali vsi privajati in se še privajamo. Pri ustaljenem proizvodnem programu je mnogo manj tveganja in tehnologija preide proizvajalcem v kri in meso kot pravimo. Poleg hitrega spreminjanja proizvodnega programa pa nam manjka tudi nekaj tehničnih pogojev (npr. mešalec za grodelj).

Dobavne zakasnitve naročnikom v pogledu kvalitete in količine izvirajo tudi iz martinarn in sicer v glavnem zato, ker nismo kasnejšemu obratu pravočasno naredili šarž, ki so bile glede na kvaliteto predpisane ali zaradi kvaliteten napak, ki so jeklarskega izvora in se pri kasnejši predelavi javljajo. To tudi kaže na neutečenost jeklarske in valjarniške tehnologije v povezavi z obratovanjem nove BLUMING valjarne na Beli. Pri tem mislim predvsem na vlihanje in valjanje pet in osem tonskih blokov. Zaradi neustaljene tehnologije je na primer izmeček v valjarni Bela sko-

raj še enkrat večji, kot v starih valjarniških obratih, ki predelujejo že po ustaljenem sistemu enotonske ingote. Vendar pa sem mnenja, da bo problem osvajanja tehnologije valjanja v valjarni Bela tudi kmalu rešen, ker se na tem intenzivno dela.

VPRAŠANJE: Čeprav počasi, vendar pa dovolj opazno se rešuje problem kvalitete tudi v vašem obratu, vendar sta še vedno prisotni vprašanja preštevilnih zgrešenih šarž in za okrog 2 % prenižek izplen. Ali nam lahko poveste vzroke za to in seveda tudi ukrepe, ki jih vaša delovna enota sprejema za odstranitev teh delno objektivnih, v večini pa subjektivnih vzrokov?

ODGOVOR: Delno sem na to vprašanje že odgovoril v prvem delu. Če bi bili vsi enako zavzeti in prizadeti pri reševanju lastnih obratnih problemov, bi bila mnoga izboljšanja hitreje rešena, namesto da se reševanje včasih po nepotrebnem zavlačuje. Razen tega pa mislim, da se problemi, ki smo jih v preteklosti ustrezno rešili, ne bi smeli več pojavljati. Kar se tiče izplena, je še vedno glavna krivda v prehodnih težavah ob pričetku obratovanja nove valjarne Bela. Kar pa se našega dela v jeklarni tiče, mislim, da uporabljamo najnovejšo v svetu poznane postopke pri izdelavi in pri vlihanju jekla, razen seveda vakuumskega vlihanja, vendar kljub temu ne dosegamo željenih rezultatov. Čudim se, da normalno izdelane in odlite šarže nimajo dobrega izplena, za to res ne moremo krivde valiti na martinarnje. Ne zanimamo pa nepravilno izdelanih in odlitih šarž po naši krivdi. Izboljšati izplen pomeni izdelovati šarže po predpisanih regulativih z upoštevanjem določenega odstopanja zaradi tveganosti dela v jeklarni, ki se ga ne da povsem odpraviti. Trudili pa se bomo, da bo to odstopanje čim manjše.

VPRAŠANJE: Kot vam je znano že iz naših dosedanjih razgovorov, želimo izluščiti čim bolj objektivno vzroke

naših notranjih težav, kar pri tako zapletenem tehnološkem procesu ni lahka stvar. Kaj bi nam lahko vi rekli na naše naslovno vprašanje?

ODGOVOR: Tako kot so že moji predhodniki poudarili, je mnogo vzrokov v nas samih. Osebna odgovornost in prizadetost v proizvodnem procesu je ključ za reševanje številnih vzrokov. Pri nas na primer sodeluje do odpreme šarž v valjarne veliko število sodelavcev. Od vsakega posameznika zavisi uspeh, zato je nujno, da vsak svoje delovne obveznosti izvaja kot zelo odgovorno in važno delo, čeprav nekateri delajo na delovnih mestih, ki zahtevajo visoko kvalifikacijo, drugi pa na polkvalificiranem delovnem mestu. Vsaka površno ali pomanjkljivo opravljena delovna operacija posameznika lahko negativno vpliva na končno kvaliteto proizvedenega jekla, ne glede na to, da so njegovi sodelavci pri predhodnih ali kasnejših fazah opravili svoje delo vestno. Navajam primer: šarža je bila v peči dobro izdelana, vendar pa je bil zamašni drog v ponvici slabo montiran. Posledica tega je bila, da zamašek v ponvici med vlihanjem ni zapiral in odlita šarža kvalitetno ni ustrezala, ker je bil potek vlihanja prehitel.

Mnenja sem, da moramo probleme hitreje in bolj analitično reševati, vendar pa pri tem ne smemo biti nestrpní. Vedeti pa moramo tudi to, da nikjer na svetu ne proizvajajo jekla v jeklarni brez izmečka!

Kar se naslovnega vprašanja tiče mislim, da ne velja za vse. Če bi se vsi zavestno podredili tehnološki in delovni disciplini v Železarni, mora naslovno vprašanje popolnoma odpasti. Tisti pa, ki se nočejo ali ne morejo podrediti, katerih pa je prav gotovo še nekaj v kolektivu, ne bi smeli imeti več mesta med nami. O tem pa tudi naši samoupravni organi zelo neradi in neodločno ukrepajo, namesto da bi pri reševanju takih vprašanj izključevali socialni motiv in imeli pred seboj Železarno kot celoto!

Jova

Od vsakega posameznika je odvisna kvaliteta proizvedenega jekla

Kvalitetna problematika in problematika razvojnega dela železarne Jesenice

Na 19. seji DS Železarne je vodja raziskovalnega oddelka dr. inž. Marin Gabrovšek poročal o kvalitetni problematiki in problematiki razvojnega dela v Železarni. Ker poročilo zajema dosedanje delo in nakazuje tudi bodoče naloge RO, bo zanimivo tudi za naše bralce in ga v celoti objavljamo.

Raziskovalni oddelki daje organom samoupravljanja Železarne od časa do časa poročila o delu oddelka, ki normalno obsega dva osnovna programa in sicer delo na razvojnem področju, na drugi strani pa tudi kvalitetno problematiko in obstoječi proizvodnji. Letošnje poročilo ima večje težišče na raziskovalnem delu, to se pravi, obsega uspehe in neuspehe pri obdelavi posameznih perspektivnih razvojnih projektov, ki so bili v preteklem obdobju predmet strokovne obdelave. To smatramo toliko bolj potrebno, ker je RO beležil petletnico svojega obstoja in mora dati v kratki obliki obračun dosedanjega dela.

Kakor sem že omenil, v letošnjem poročilu ni večjega poudarka na kvalitetni problematiki iz razloga, ker v pogledu kvalitetne problematike moramo razlikovati naslednje pojme:

- tehnološko problematiko v redni proizvodnji, kot posledica premalo dognane tehnologije izdelave in predelave jekla,

- problematiko v redni proizvodnji, kjer se iz neznanih razlogov pojavi abnormalni izmeček v proizvodnji,

- problematiko kvalitete, ki je posledica subjektivnih ali tudi objektivnih vplivov zaradi nespoštovanja postavljenih tehnoloških regulativov v proizvodnji. To problematiko redno ugotavlja OTK in bo v glavnem razvidna iz poročila OTK z vidika reklamacij.

V prejšnjih poročilih organom samoupravljanja so bili prikazani vsi problemi glede izdelave, v glavnem pa predelave jekla. To so v glavnem risavost končnih proizvodov, kakor tudi polprodukta, kot posledica pogojev izdelave in vlivanja jekla v jeklarni. Te probleme so martinarna, kakor tudi elektro jeklarna več ali manj reševali z uporabo raznih dodatkov pri vlivanju in s čim boljše stabilizacijo procesa izdelave in vlivanja jekla. Vsekakor pa je ureditev čiščenja gredic prispevala k izboljšanju kvalitete naših proizvodov v pogledu površine. Zato na tej problematiki ni težišče v današnjem poročilu.

Smatram, da smo prav danes v prehodni fazi, ko zapuščamo staro tehnologijo izdelave in predelave in prehajamo na nove, modernejske agregate. To bo brez dvoma prineslo nove tehnološke probleme, katerih rešitev bo zahtevala dosti raziskovalnega in strokovnega dela tako od RO, kakor tudi ostalega strokovnega kadra v obratih.

Zato bom v nadaljnjem omenil v okviru kvalitetne problematike le tiste tehnološke probleme v redni proizvodnji, ki so se pri novi tehnologiji že pojavili, ali se bodo pojavljali tudi v bodoče in zahteva njih rešitev globlje raziskovalno delo v smeri stabilizacije procesa izdelave jekla.

V okviru problemov v redni proizvodnji se je raziskovalno delo odvijalo na naslednjih nalogah:

- problemi predelave — jeklarna — valjana Bela,
- abnormalna kristalizacija jekla,

- problematika izmečka slabov kvalitete St. 52/C 0562/,

- problematika predelave jekla za kroglične ležaje OCR 4,

- problematika izdelave in predelave jekla za patentirano žico,

- problematika predelave jekla za kvalitetne vijake,

- problematika jekla za globoki vlek v obliki HVT,

- problematika izdelave in predelave pločevine kvalitete Mn 14 P.

V okviru posameznih raziskovalnih projektov je bilo raziskovalno delo usmerjeno v naslednje probleme:

- izdelava jekla s povišano mejo iztezanja,

- elektro pločevine: dinamno toplo valjana pločevina in hladno valjani trakovi,

- trafo pločevina,

- nizko ogljikava avtomatska jekla,

- nerjaveča avtomatska jekla,

- nerjaveča jekla avstenitnega tipa,

- nerjaveči hladno valjani trakovi,

- avstenitno nerjaveče jeklo z nizko koncentracijo niklja,

- nerjaveča žica,

- ognjeodporna jekla feritnega tipa,

- ognjeodporna jekla Prokron 19,

- ventilska jekla,

- dodatni materiali: prašek za avtomatsko varjenje, visoko legirane elektrode,

- problematika razpokljivosti, problematika vodika v zvarih, žica za avtomatsko varjenje v atmosferi CO₂,

- vpihavanje prašnatih materialov v talino: odžveplanje elektrod jekla, naogljčenje jekla, preddeoksidacija jekla,

- problematika vzdržnosti kokila,

- toplotna obdelava jekla v Surface Combustion peči v jeklovleku,

- proizvodnja kotlovske pločevine z direktno normalizacijo na progi,

- izdelavo elektrojekla z enozlindrnim procesom,

- problematiko deformacijske sposobnosti jekla v vročem na osnovi torzijskih prob,

- delo koordinacijske grupe jeklarna — Bela.

Rezultati raziskovalnega dela na navedenih področjih so bili podrobno obrazloženi na zasedanju DSŽ.

Osnovne naloge raziskovalnega oddelka v bodoče so naslednje:

- Osnovna naloga je delo na stabilizaciji izdelave in predelave kvalitetnih jekel. Poseben poudarek je na osvajanju postopkov izdelave jekla v ASEA peči.

- Izdelati in stalno dopolnjevati regulative za izdelavo in predelavo jekel, predvsem za kvalitete, ki so bile od strani RO vsestransko obdelane in so poznani vsi parametri za kvalitetno proizvodnjo.

- Dopolnjevati sistem vlivanja za pomirjena in nepo-

mirjena jekla. Iskati možnosti vlivanja jekla od vrha.

Stremeti za osvojitve sistema vlivanja bram različnih višin glede na potrebe naročil in v cilju izboljšanja izplena.

- Osvojiti sistem vlivanja in predelave prek Bele nizko in srednje legiranih jekel.

- Osvojiti proizvodnjo dinamno toplo valjane pločevine z vložkom preko valjarne trakove.

- Stabilizirati proizvodnjo avtomatskega jekla in razširiti asortiment izdelave jekla z visoko obdelovalno sposobnostjo.

- Stabiliziranje proizvodnje nerjavečih jekel.

- Osvajanje postopka predelave visoko legiranih jekel prek valjarne Bela v cilju ustavitve težke proge.

- Povečati proizvodnjo dinamno HVT s spremembo sedanjega tehnološkega postopka.

Ostrejši ukrepi proti površnosti

V preteklem tednu je imel delavski svet valjarne profilov na Javorniku 4. redno sejo. Razen članov delavskega sveta se je seje udeležil tudi obratovodja in osem delovodij.

Na seji so najprej pregledali sklepe prejšnje seje in ugotovili, da so bili v celoti izpolnjeni. Zatem so analizirali izpolnjevanje proizvodnih nalog v avgustu. Ugotovili so, da so imeli na težki progi še vedno precej mehaniških zastojev, proizvodnost pa je znašala 20,3 tone na uro. Na lahkih progah so načrt izpolnili s 84,2 % na težki

progi pa z 89,8 %. Tu je mišljena proizvodnja vroče valjanega materiala. Na lahkih progah so dosegli izplen z 90,6 %, proizvodnost pa s 3,34 ton na uro. Na rafama strojih so v avgustu očistili 1.622 ton, na CM pa 378 ton materiala.

Tov. obratovodja je med razpravo načel vprašanje prob, ki jih je treba odrezati

po naročilu OTK. Zgodi se, da prob niti ne odrežejo, ali pa OTK oddajo napačne probe. Do internih reklamacij pride pogosto zaradi malomarnosti. Zato bo treba v prihodnje na sejah DS obravnavati reklamacije in ugotoviti, kdo je kriv. Vsekakor bodo potrebni ostrejši ukrepi. Delavski svet DE mora delovati v interesu pridnih delavcev.

Predsednik poravnalne komisije tov. Benedičič je član DS seznanil s potekom seje te komisije. Na seji so glasovali o izključitvi sodelavca Borštnika, ker je po zadnjem javnem opominu dvakrat izostal z dela. Ker ni polovico članov DS glasovalo za izključitev, bodo glasovanje ponovili na prihodnji seji. Tov. Zupan je v svoji razpravi opozoril na to, da imajo v valjarni profilov ljudi, ki so pripravljeni delati z voljo in pošteno. Imajo pa tudi take, ki lenarijo. Če na seji nekdo glasuje za tistega, ki ga je komisija iz opravičenih razlogov predlagala za izključitev, potem glasuje za tiste, ki teptajo naša načela.

Ob koncu seje je tov. obratovodja seznanil člane DS glede razpisa za delovno mesto delovodje v adjustaži. Doslej še ni prijav, ker tudi kadrovske sektor le-teh ni poslal.

Na tej seji so kritično obravnavali tiste člane DS, ki neredno obiskujejo seje. V takem primeru bo treba člane DS zamenjati in izvesti nadomestne volitve. Tov. obratovodja pripominja, da so tisti člani DS, ki so v službi, ko traja zasedanje, dolžni, da se seje udeležijo, predsednik DS pa je predlagal, da bo treba člane DS opozoriti na redno obiskovanje sej.

— or

JAPONSKA — V marcu letošnjega leta je dosegel plavž št. 5 japonske železarske družbe Kawasaki Steel Co. v železarni Chiba v svetovnem merilu največjo mesečno proizvodnjo. V tem mesecu je proizvedel v povprečju 4.241 ton grodlja na dan pri porabi koksa 504 kg/t grodlja. Ta plavž ima talilnik s premerom 10 m, koristni volumen 2.142 m³ in je visok 85 m. V vsipu je bilo 59,6 % sintra, 8,3 % peletov in 32 % klasirane železove rude. Obrat-

toval je z visokim pritiskom na žrelu, temperaturo zraka 1300°C in dodatkom kisika vpihavanemu zraku. Potek obratovanja so vodili in kontrolirali z elektronskimi računskimi stroji.

SOVJETSKA ZVEZA — Pri sovjetskem ministrstvu za črno metalurgijo bodo letos ustanovili informativni center. Ta center bo s pomočjo elektronskih računskih strojev dnevno zasledoval proizvodnjo plavžev, jeklarn in valjarn v vseh večjih sovjetskih železarnah.

Jubilanti 50 - letniki

V oktobru so in bodo praznovali petdeseti rojstni dan naslednji naši sodelavci: JOŽEF ŽUMER, Javornik II, proga — 1. oktobra, DJEMAL CATAK, martinarna — 3. oktobra, OTO SMOLEJ, predelovalni obrati — 3. oktobra, FRANC TURK, elektro energija RTP — Bela — 3. oktobra, STANISLAV TORKAR, plavž — 5. oktobra, JOŽEF KRAVANJA, mehanična delavnica — 20. oktobra, ANICA BUČAR, šamotarna — 21. oktobra in KAROL KONIČ, Javornik I, lahka proga — 28. oktobra.

Kratke vesti iz Železarne

Visoko poljsko odlikovanje za direktorja Železarne

V prejšnjem tednu je poljski veleposlanik v SFRJ izročil poljska odlikovanja nekaterim javnim in kulturnim delavcem na področju SRS. Med odlikovanci sta tudi inž. Matevž Hafner, direktor železarne Jesenice, in direktor železarne Štore. Odlikovanci so prejeli odlikovanja ob tisočletnici ustanovitve poljske države, za uspešno razvijanje kulturnih, gospodarskih in drugih stikov med Poljsko in Jugoslavijo.

Dr. Marjan Breclj na Jesenicah

Clani odbora za industrijo zvezne skupščine so se pred kratkim mudili na Jesenicah. Z njimi je bil tudi zvezni poslanec dr. Marjan Breclj. S predstavniki Železarne so se pogovarjali predvsem o sedanjem položaju podjetja in o tem, kaj bi morali spremeniti v našem gospodarskem sistemu, da bi ustvarili možnosti za mič bolj uspešno aktivnost. Razgovora s člani odbora za industrijo pri zvezni skupščini so se udeležili inž. Matevž Hafner, šef sektorja za ekonomiko inž. Ivan Arzenske, direktor računsko-gosp. sektorja Stanko Ravnik, predsednik DSZ inž. Franc Mlakar ter sekretar TK ZKS Tomaž Ertl.

Formiran je odbor za proslavo 50-letnice oktobrske revolucije

Pred kratkim je bil formiran odbor za proslavo 50-letnice oktobrske revolucije na Jesenicah. Clani odbora so imeli minulo sredo zjutraj redno sejo. Predvidevajo, da bo med praznovanjem organizirano srečanje s preživelimi udeleženci oktobrske revolucije. Gorenjski muzej iz Kranja pa bo v mali dvorani delavskega doma pri Jeleni odprl razstavo, posvečeno veliki oktobrski revoluciji. Tudi na šolah se že pripravljajo na praznovanje pomembne obletnice, ustrezne proslave pa bodo tudi v posameznih krajih naše občine.

Delegacija sindikata kovinarskih delavcev Belgije na obisku v Železarni

V sredo, 4. oktobra, se je mudila na obisku pri naši sindikalni organizaciji delegacija kovinarskih delavcev iz Belgije. Delegacijo so sprejeli člani izvršnega odbora s predsednikom Srečkom Mlinaričem na čelu. Clani delegacije so se zanimali predvsem za naš gospodarski sistem, za sodelovanje delavcev v samoupravljanju ter za vlogo sindikata.

Operativnega in družbenega plana v septembru nismo izpolnili

Na pripravi dela so zbrali podatke o izpolnjevanju proizvodnih nalog v septembru. V talilnicah so operativni plan izpolnili s 101,4 %, v valjarnah s 96,7 % ter v predelovalnih obratih s 67,3 %. Železarna je v celoti izpolnila operativni plan v septembru s 96,3 %.

Izpolnitev družbenega plana za september pa izgleda takole: v talilnicah 81,2 % v valjarnah 76,9 % in v predelovalnih obratih 52,9 %. Železarna je družbeni plan za prejšnji mesec izpolnila s 76,7 %.

Sestanki komunistov v Železarni

V septembru ter prvih dneh oktobra so bili v vseh osnovnih organizacijah ZKS sestanki, na katerih so komunisti izvolili 65 članov konference ZKS v Železarni ter predlagali kandidate za konferenco Zveze komunistov občine Jesenice.

Še vedno so vagoni preobremenjeni

Spet smo morali poslati v popravilo šestosni vagon z nosilnostjo 80 ton, last železnice. Zaradi preobremenitve se je zlomil nosilec podstavnega vozička. S temi štirimi izposojenimi vagoni prevažamo z Belškega polja blume in plavo reno. Res je, da na nakladalnem mestu ni tehtnice, vendar bi se dalo ugotoviti vsaj po enotnih težah, koliko lahko na vagone naložimo, da jih ne bomo preobremenili in polomili ter nato zanje plačevale škode.

V septembru so izdelali 966 ton dinamno pločevine

Kljub težavam in skrajnemu delovnemu času so v valjarni 1300 v preteklem mesecu izdelali 966 ton dinamno pločevine. S tem so dosegli največjo letošnjo proizvodnjo dinamno pločevine. Lanski rekord je za dve tona večji in so ga dosegli v decembru, ko so izvaljali 968 ton dinamno pločevine.

Zmanjšane posade v valjarni 1300

V minulem obdobju so v valjarni 1300 uspeli zmanjšati posado na progi za dva delavca, pri Custodis peči v ad-justazi za enega, v pocinkovalnici pa prav tako za enega. Delavce bodo lahko razporedili na drugih delovnih mestih, kjer jim trenutno najbolj primanjkuje delovne sile.

Posvetovanje o organizaciji zdravstvene službe na Gorenjskem

Na posvetu, ki je bil 25. septembra v Kranju, so se pogovarjali o novi organizacijski shemi zdravstvene službe za gorenjsko regijo. Predlagano je bilo, da bi v bodoče imeli na Gorenjskem zdravstveni center ter dva zdravstvena doma s sedežem v Kranju in na Jesenicah. V zvezi s tem so precej govorili o strokovnem kadru, ki bi ga zaposlili v zdravstvenih domovih in zdravstvenem centru. Beseda je tekla tudi o obratnih ambulantah. Predlagano je bilo, da naj bi pri večjih gospodarskih organizacijah imeli v bodoče samostojne obratne ambulante, medtem ko naj bi se obratne ambulante manjših gospodarskih organizacij na Gorenjskem združile in delovale v okviru enega od obeh zdravstvenih domov. Na posvetu so imenovali delovno skupino, ki šteje šest članov z nalogo, da pripravi predlog organizacijske sheme za odnose na relaciji delovne organizacije — novi zdravstveni dom. Z Jesenic je bil v omenjeno komisijo imenovan dr. Jože Jensterle.

Seja TK ZKS

Sekretar TK ZKS Tomaž Ertl je za četrtek, 5. oktobra, sklical redno sejo TK ZKS. Dnevni red je predvideval praznovo o referatu za prvo sejo konference ZKS v Železarni, kakor tudi o poslovanju konference in bodočih oblikah organiziranja Zveze komunistov v Železarni.

Transportna služba ima dninske asistente

Z novo organizacijo transportne službe so bili za usklajevanje potreb prometno-transportnih storitev normirani dninski asistenti. Njihova naloga je, reševati ozka grla in odpravljati zastoje pri prevozi, oziroma dostavi materialov. Kljub temu bodo v obratih za to zadolženi naročali transportne storitve še vedno po že ustaljeni poti. Ob nujnih primerih pa bodo po potrebi seznanili tudi dežurnega asistenta. Prav tako se bo pri njih posredovalo, kadar vagoni in cestna vozila ne bi bila dostavljena ob naročenem času. Dokler ne bodo dobili svoje številke, se asistente transportne službe lahko dobi na telefonu št. 458 ali 454. B. B.

V septembru poškodovanih 44 naših sodelavcev

Služba za varstvo pri delu nam je posredovala podatke o poškodbah v preteklem mesecu. V mesecu septembru je bilo poškodovanih na delovnih mestih v Železarni 43 sodelavcev, ena poškodba pa je bila na poti na delo in z dela. V talilnicah je bilo 6 poškodb, v valjarnah 18, v predelovalnih obratih 3, v strojno-energetskih obratih 13 ter ena na poti in v upravnih službah 3 poškodbe.

Elektrovzdrževalci na izletu

Delavci elektrovzdrževanja so na svojem zadnjem jesenskem izletu, ki so ga imeli preteklo soboto in nedeljo po Stajerski obiskali Rogaško Slatino, grad Statenberg, Hrvaško Zagorje s Kumrovcem in se pri Brežicah spustili na dolensko stran v Čateške Toplice. Te preurejene in razširjene toplice postajajo s svojimi zunanjimi bazeni in 30–40° toplo vodo sedaj, ko so se naša jezera in morje že ohladila, posebno privlačna. Prepričani smo, da bi tudi kakšen drug obrat, ki bi šel tja na izlet, ne bil razočaran. »Pričakujemo še več obiskov iz Železarne,« so nam rekli ob razkazovanju svojih novih naprav.

Ko

Konferenca osnovne organizacije ZK v martinarni

Pretekli petek so se zbrali komunisti martinarne na konferenci, kjer so poleg reorganizacije in sprejema novih članov obravnavali tudi gospodarsko problematiko martinarne in Železarne. Pri tem so se v svoji razpravi dotaknili predvsem problemov skrajnega obratovanja Železarne in vzrokov, ki so do te situacije pripeljali. Kritizirali so tudi prekomeren in neorganiziran uvoz železarskih izdelkov v našo državo, ki je s svoje strani tudi pripomogel k pomanjkanju naročil in zaviranju proizvodnje.

Letna konferenca ZMS Javornika II.

V drugi polovici septembra je bila letna konferenca mladine Javornika II. V obratu je zaposlenih 82 članov ZMS, od teh pa se je vabilu odzvala le četrtina. To pa je zelo skromno za tako število članstva.

Iz poročila je bilo razvidno, da je bilo organiziranih več akcij, med drugim izlet v Celovec na drsalno revijo, izlet na Pristavo v okviru dneva mladosti, udeležili so se troboja v streljanju z Javornikom I in III, sodelovali pa so tudi pri nošenju štafetne palice s Triglava ob dnevu mladosti. Organiziran je bil tudi izlet na Triglav, ki pa zaradi premajhnega zanimanja ni dobro uspel.

V samoupravne organe so predlagali člane aktivna, ki aktivno delajo v organizaciji in poznajo probleme mladih. Tudi v tekmovanju pri okra-sitvi volišč ob volitvah DS so dobili drugo nagrado. Aktiv je dobil tudi diplomo in prehodno zastavico kot najboljši v Železarni. Žal pa so po tem uspehu nekoliko popustili.

Iz vsega tega lahko povzamemo, da je delovanje aktivna še vedno predvsem akcijskega značaja, pri čemer pa pogrešajo tudi množičnosti. AK

Mladino je treba vzgajati

Pred dnevi je mladinski komite ZIC z Jesenic organiziral seminar za predsednike razrednih aktivov ter za člane mladinskega komiteja in šolske skupnosti. Seminar so organizirali z namenom, da bi čim več mladih ljudi postalo aktivnih v ZMS.

Na seminarju, ki je bil celodnevni, so obravnavali različne teme, ki so danes zelo aktualne. Med drugim so mladinci razpravljali tudi o reorganizaciji Zveze mladine, o samoupravljanju in idejni vzgoji dijakov na šolah druge stopnje. Veliko pa je bilo tudi govora o odnosu mladih do Zveze komunistov.

V. Gasar

Partizanski humor

Sovražnik je ponoči na položajih, ker ni mogel drugače priti partizanom do živega, le-te tudi nagovarjal. Nekoč je prišel s sovražnikovega položaja pijano zamolkel glas: »Ali hočeš škornje, ko si bos...?« Eden izmed borcev pa mu ni ostal dolžan: »Kakšno korist naj bi imel od njih, če so pa votli kakor tvoja glava.«

Iz šamotarne

Komunisti in mladina o proizvodnih problemih

Pred dnevi je bil sestanek članov ZK in letna konferenca Zveze mladine v šamotarni. Poleg organizacijskih vprašanj, so razpravljali tudi o problematiki železarne in obrata.

Na sestanku ZK, je sekretar osnovne organizacije govoril o problematiki poslovanja železarne in dosežkih prvega polletja ter o perspektivi za drugo polletje.

Posebno je poudaril nagajevanje, ki še vedno ni urejeno tako, da bi bil neposredni proizvajalec pravilno nagrajen za svoj delovni učinek. Med proizvodnimi problemi je omenil, da še vedno niso izkoriščene strojne kapacitete in tudi delovni čas še ni izrabljen. Opozoril je, da se bo morala proizvodna in tehnološka disciplina izboljšati in tako proizvodnjo približati tehničnim kapacitetam. Sekretar tov. Krmelj omeni še to, da se mora osebna odgovornost povečati pri vsakem članu kolektiva in ne samo pri neposrednih proizvajalcih. Predlaga, da vsa ta vprašanja ponovno razpravljajo organi samoupravljanja, ki naj razpravljajo tudi o problematiki vzdrževanja.

Kako se bo izvedla reorganizacija ZK je tov. Krmelj posredoval sklepe tovarniškega komiteja in pojasnil nove organizacijske oblike organizacije ZK v posameznih obratih. Za bodočo tovarniško konferenco je predlagal dva člana, za občinsko pa enega.

V razpravi obratovodja omeni stanje in probleme obrata. Iz njegovega poročila

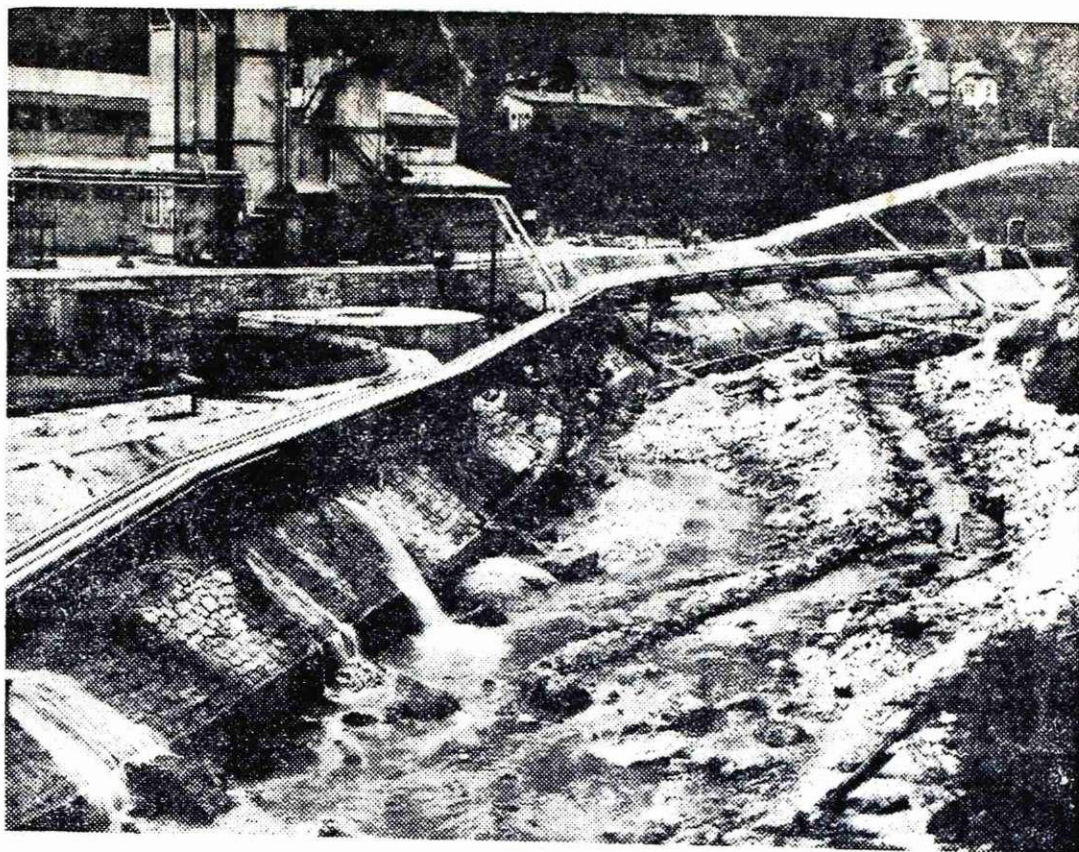
je povzeti, da bi se evidenčna služba za ognjevarniški material v okviru reorganizacije vzdrževanja morala že zaključiti, kar bi vsekakor zmanjšalo nastajajoče probleme v zvezi s pomanjkanjem ognjevarnega materiala, posebno ob remontih. S pravilno organizacijo te službe bi lepe milijone.

Silika opeka se izdeluje za vse železarne, razen za Železarno Nikšič in je kvalitetno odlična.

Omeni tudi osvojitve tehnološkega postopka izdelave forsteritne opeke, izdelane iz krommagnezitnih in magnezitnih odpadkov. Prehod na 42-urnik se je, kakor so to predvidevali zaključki delavskega sveta, izvedel tako, da se je v postopnem prehodu septembra meseca prešlo, ob povečani storilnosti, na skrajšani delovni čas.

Kritično so ocenili vzdrževanje, ki ima za posledico zmanjševanje storilnosti in slabo izrabo strojnih kapacitet.

V razpravi so bili sprejeti zaključki, da je potrebno o problemih vzdrževanja ponovno razpravljati na delavskem svetu in zahtevati, da se že enkrat pride na planirano in smotno vzdrževanje. Tudi o vprašanju osebne odgovornosti, reda in čistote, so bili sprejeti določeni sklepi, ki se bodo posredovali

Ob Savi so utrdili nasip, da jesensko deževje ne bo ogrozilo kisikarne

vsem članom kolektiva.

Tudi na mladinski letni konferenci so govorili in razpravljali, poleg dosedanjega dela z mladino, tudi o delu mladine v delavskem svetu in sindikatu ter o problemih obrata. Tov. Vlado Lakič, predsednik mladinskega aktiva je tudi kritično ocenil slabo delo nekaterih mladincev, ki imajo disciplinske prekrške in tudi izostajajo ali zamujajo prihod na delo. Da bi se mladina lažje vključila v probleme izvajanja reforme in spoznala v celoti tehnologijo obrata, so imeli

dva seminarja in pa ogled ključnih obratov železarne.

V razpravi sta sodelovala tudi predsednik delavskega sveta in obratovodja, ki sta omenila probleme v podjetju in obratu, vprašanje izvajanja reforme in njen značaj, o vključevanju mladine v samoupravljanje itd.

Na koncu sestanka so sprejeli še sklepe o vključevanju mladih v samoupravne organe, predlagali tri mladince za sprejem v ZK ter o izboljšanju delovne discipline in osebne odgovornosti.

aR

Misli

Zdi se, da je narava vsakemu človeku že ob rojstvu postavila meje kreposti in slabosti.

— — —
Samo velikim ljudem pritečejo velike napake.

— — —
Poštenost ženske je pogosto ljubezen do dobrega imena in miru.

— — —
Resnično olikan je tisti, ki je vedno voljan, stopiti olikanim ljudem pred oči,

La Rochefoucauld

Pogovor o samoupravljanju

0 letnih dopustih

V eni izmed prejšnjih številčk našega glasila smo obravnavali določila temeljnega zakona oziroma pravilnika o delovnih razmerjih, ki določajo pogoje in čas koriščenja letnih dopustov. V tem nadaljevanju pa bi se seznanili še s primeri prenašanja neizkoriščenega letnega dopusta iz tekočega v naslednje koledarsko leto in o času, ki se ga delavcu ne sme odbiti od letnega dopusta.

V smislu veljavnih določil tako zakona kot pravilnika o delovnih razmerjih železarne (člen 152 pravilnika), letnega dopusta ni možno prenašati iz tekočega v naslednje koledarsko leto, razen v primerih, če je delavec prekinil letni dopust zaradi bolovanja pod pogojem, da neizkoriščen oziroma preostali neizkoriščen letni dopust v takem primeru nastopi takoj prvi dan po ozdravljenju, in da istega izkoristi brez presledka. Seveda, pa se tako prenešeni letni dopust lahko koristi le za eno leto. Če delavec boluje celo leto, za to leto nima pravice do letnega dopusta. Pod enakimi pogoji lahko izkoristi neizkoriščen letni dopust zaradi vojaških vaj ali odslužitve vojaškega roka v trajanju treh mesecev.

Delavec, ki nastopi dopust konec koledarskega leta, to je zadnje dni decembra, ga brez presledka nadaljuje v naslednjem letu, sicer dopust zapade.

V informacijo še to: v smislu 63. člena TZDR pa lahko prenašajo letni dopust iz tekočega v naslednje koledarsko leto tudi člani posad morskimi in rečnih trgovskih ladij in delavci, ki delajo v tujini.

V nobenem primeru pa neizkoriščenega letnega dopusta ne morejo prenašati v naslednje koledarsko leto delavke — porodnice; če pripadajočega letnega dopusta niso izkoristile do konca tekočega koledarskega leta, jim ta zapade. Zato je predvsem v njihovem interesu, da pripadajoči letni dopust izkoristijo še pred nastopom »porodniškega« dopusta, ki v smislu člena 157 pravilnika o delovnih razmerjih železarne traja 105 (koledarskih) dni.

V smislu člena 70. TZDR oziroma člena 151 pravilnika o delovnih razmerjih, se delavcu ne more odbiti od pripadajočega letnega dopusta čas, oziroma kakršnakoli odstotnost, ki se priznava v delovno dobo in to:

— čas, ko delavec v smislu čl. 29 TZDR ne dela, dokler se na delovnem mestu ne izvede predpisano zavarovanje in ni razporejen na drugo ustrezno delovno mesto;

— dnevi tedenskega počitka (prosti dnevi), kadar delavec nima tedenskega počitka na nedeljo;

— čas bolovanja, ki ga je odredil pristojni zdravnik;

— dnevi državnih praznikov (čl. 74 TZDR);

— čas izredno plačane odsotnosti (dopust) z dela do 7 dni v posameznem koledarskem letu in tudi odsotnost v trajanju nad 7 dni, če je delovna skupnost napotila delavca na strokovno izobraževanje ali izvršitev določene naloge (čl. 75 TZDR);

— čas porodniškega dopusta (člen 76 TZDR);

— čas, ko ima delavec pravico biti odsoten z dela brez nadomestila — izredno plačan dopust, v trajanju do 30 dni (člen 77 TZDR);

— odsotnost z dela zaradi vojaških vaj, predvojaške vzgoje, udeležbe v civilni zaščiti, opravljanju javnih funkcij ali zaradi pozivov vojaških ali drugih organov, h katerim je delavec klican brez svoje krivde (člen 86 TZDR);

— neopravičeni izostanki z dela;

— čas odstranitve delavca iz delovne organizacije (suspens);

— čas zavora v trajanju do 30 dni in čas pripora, oziroma preiskovalnega zavora;

— čas, ko je delavec na strokovnem izpopolnjevanju in specializaciji (člen 129/1, 2, temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju);

Če delavec na letnem dopustu zboli, lahko nadaljuje letni dopust takoj po tem ko mu preneha bolovanje. V primeru, da delavec letni dopust prekine zaradi kakšne druge ovire — razen bolovanja — ne more zahtevati, da nadaljuje letni dopust takoj po tem, ko ta ovira preneha, ampak delovna skupnost lahko določi, da izkoristi preostali letni dopust v kakšnem drugem razdobju v tekočem koledarskem letu.

Iz predhodnega je torej razvidno, da prekinitve dela, v katerih ima delavec pravico do osebne dohodke oziroma nadomestila — razen v času izredno plačane odsotnosti, ne smejo vplivati na delavčevo pravico do letnega dopusta, niti ne na njegovo trajanje.

Iz celotne razlage lahko zaključimo, da je prosti čas delavcev ne samo sociološki, fiziološki, ekonomski oziroma psihološki, temveč tudi pravni pojem, vsled česar smo dolžni, da letni dopust kot del prostega časa tako v interesu posameznika, kot organizacije dela koristimo v višini (glede na pogoje dela) in v času, ki ga določajo veljavni predpisi.

Stana Hani

Naši delavci v prostem času

Vrv in kline je zamenjal za čopič in paleto

V življenju si mora vsakdo najti nekaj s čemer obogati svoje življenje, s čemer kulturno izpopolnjuje svoj prosti čas. Slikarstvo pomeni svojevrstno duševno rekreacijo, ki ne pomeni samo sproščanje likovnega talenta, temveč tudi manifestacijo notranjega sveta slikarja.

V naši, sedaj že stalni rubriki »Naši delavci v prostem času« smo se odločili za kratek razgovor s slikarjem — amaterjem in hokejskim funkcionarjem TONETOM TOMAZINOM, ki je zaposlen v naši Železarni na sektorju za ekonomiko.

Povsod ga imajo radi. S seboj prinaša vedrino in prešernost, tudi sedaj pri svojih 47 letih. Nekoliko razoran obraz se mu razpotevne v širok smeh, oči se mu za očali odpro in še tako resne stvari obrne na šalo. Tudi najin razgovor je potekal tako, zato naj mi Tone ne zameri za teh nekaj vrstic.

S slikarstvom je Tone pričel takoj, ko je lahko že držal svinčnik v roki. To pomeni, da je s slikanjem začel

se je v Riglici zadnjič privezal s plezalno vrvjo s svojima soplezalcema. Majhen drobec nepazljivosti v navezi in že je bila nesreča tu. Kovčak in Vodišek sta darovala planinam najdražje, to je življenje, Tonetu pa je za vedno ostal spomin na nogi. Teh trenutkov se Tone nerad spominja, ko je nemočen in težko poškodovan obležal med mrtvima tovarišema. Toga gora je bila neizprosna. Poleg teh žrtev gora je zahtevala še

visijo in krasijo kot spominska darila stene po vsem svetu. Zaradi svoje skromnosti ni prepričan, če so njegova dela res toliko vredna in privlačna. Tone slika kar doma v kuhinji. Razumljivo je, da pri delu pogreša delovni prostor. Zaupal mi je, da zaradi utesnjenosti prostora nastanejo večkrat težave zaradi koncepta, tako da se na platnu pokaže nekaj drugega, kot si je prvotno zamislil.

Današnje moderno slikarstvo je takole ocenil: »Načelno sem proti vsakemu capljanju. Današnji moderni slikarski prijem ima svoj značaj in če je komu všeč, naj zato naše upodabljanje ne bo prizadeto. Všeč so mi nove stvari, če govorijo o nečem izvirnem.« Od naših slikarjev sta mu najbolj všeč Grohar in Pavlovec, od svetovnih pa Van Gogh, iz dobe renesanse Michelangelo in Leonardo da Vinci, ki ju ni mogoče ujeti. Umetniška dela teh dveh slikarjev bodo žvela večno, kakor melodije Beethovna in Mozarta. Kakor sem že uvodoma omenil, Tone slika pokrajino. Kot osnova mu služi rjava barva. Najdražji pa so mu jesenski motivi. V element pride vedno, ko prične cveteti ajda, rad pa slika v zgodnji pomladi, ko naše hribe še pokriva sneg. Za dopolnitev motiva pa mu največkrat služi gorenjski kozolec ali svisli. S tem obogati in poživlji motiv, tako kot harfa v orkestru. V glavi ima še mnogo neuresničenih misli. Svoje življenjskega vrhunca še ni dosegel. Privlačijo ga naše bistrice vode in pomladne trate. Na platna hoče pričarati pomlad, tako kot jo vidimo v naravi. Hoče ustvarjati tako delo, da bo gledalec občutil ob gledanju slik vonj cvetlic in žuborenje potoka. To je zahtevno delo, toda prepričani smo lahko, da mu bo to tudi uspelo. Še in še sva se pogovarjala o slikah. Beseda je stekla tudi o športu, predvsem pa o hokeju, kjer je že petnajst let tajnik hokej kluba. Toda o tem pa kdaj drugič.

Polde Karlin

Tone Tomazin, kakor ga je videl naš karikaturist

Martinarji I. izmene na izletu

Po uvedbi 42-urnega delovnega tedna se je ponudila priložnost, da sindikalni odbor martinarne izvede izlete svojih članov po izmenah. Tako smo se na naši izmeni odločili, da gremo na enodnevni izlet na Štajersko.

V izredno lepem sončnem jutru smo se odpeljali z avtobusom proti zeleni Štajerski. Vožnja po lepih krajih je bila za vse nas res lepo doživetje. Za razpoloženje v avtobusu pa je poskrbel martinar Stanko s svojo harmoniko.

S pesmijo na ustih smo prispeli na Trojane, kjer nas je čakal dober zajtrk. Od tam pa smo nadaljevali pot proti Velenju. Po enournem ogledu Velenja in okolice smo nadaljevali vožnjo proti Ptujju. Po ogledu gradu in drugih zgodovinskih zanimivosti, kjer smo bili povsod lepo sprejeti, smo odšli na kosilo. Kosilo, ki nam je zelo teknilo, je minilo v pravem martinarskem razpoloženju. Po kosilu smo si ogledali še muzej na gradu. Ko

človek stopi v prostore muzeja, nehote zniža ton svojega glasu, da ne bi motil časa in ljudi, ki so tu živeli pred več stoletji. Z zanimanjem smo si ogledovali vse te podrobnosti ogromne zgodovinske vrednosti prejšnjih stoletij.

Po ogledu muzeja smo nekateri odšli na ogled »vinske kleti« in seveda na pokušnjo vina, ostali pa so ta čas izkoristili vsak po svoje za ogled mesta. V popoldanskih urah smo se veselili odpeljali proti Rogaški Slatini. Res sami lepi kraji. V Rogaški Slatini nas je že pričakala tema, ki se je pa pozneje stopnjevala. Prijetna osvežitev in hlad nam je zopet vrnil razpoloženje, ki je zaradi utrujenosti že nekoliko upadlo. Žal se nismo mogli napiti slatine, ker že ob 18. uri zaprejo vrelec.

Pot nas je potem vodila proti Kamniku, kjer smo imeli večerjo. Po večerji smo ob pivu ali kapljici vina še malo pokramljali, pa tudi nasmejali smo se.

Domov smo se vrnili pozno ponoči z lepimi vtisi in spomini na izlet.

V imenu vseh udeležencev izleta se iskreno zahvaljujem šoferju Ljubljana transport — poslovne enote Jesenice tov. Pogačniku za srečno vožnjo in tov. Marjanu — vošču za vso skrb.

Posebno pa se zahvaljujem sindikalnemu odboru martinarne, ki nam je omogočil tako lep izlet.

Andrej Zalokar

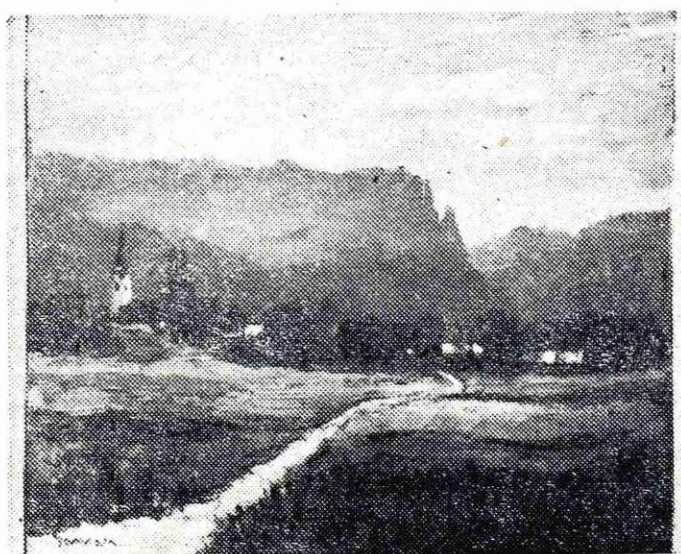
T. Tomazin: GORENJSKA ZIMA — olje

še prej, kot z obiskovanjem šole. Prve risarske navdihe je dobil pri Matijevčevem Tonetu (Žerjavu). Nato je pričel risati in slikati naprej v osnovni in meščanski šoli. Prvo in edino pohvalo je dobil v prvem razredu osnovne šole, ko je naslikal petelina. Učiteljica ni verjela, da je to njegovo delo in je spraševala očeta in mater, če sta mu kaj pomagala. Toda oba dva sta bila le pevca, ne pa slikarja. Ko je trgal hlače v šolskih klopih, je risal prijateljem in sošolcem, da se je lahko vozil z njihovimi kolesi. V stari Jugoslaviji so leta hitro minila. Rad je zahajal v planine, kjer se je navduševal nad lepotami Julijcev in Karavank. Tudi ta čas je porabil za slikanje v raznih tehnikah, predvsem v akvarelu in olju. Kot mladenec je imel za vzornika jeseniškega slikarja Berlota. Večkrat mu je stal za hrbtom in ga gledal ter se tako učil.

Začela se je druga svetovna vojna. Nemci so prepovedali obiskovanje planin, toda takratna mladina ni mogla zdržati, kljub ukazom okupacijskih oblasti. Še vedno so jeseniški planinci — alpinisti zahajali v gore, med njimi pa je bil tudi Tone. Najraje je zahajal v martuljski kot, ki pa mu bo ostal tudi za vedno v spominu. 16. avgusta 1942

dve. Med reševanjem sta se ponesrečila še Taler in Marn, ki sta ob reševanju žrtvovala še sebe. Na videz povsem nevarna kepa snega je pokazala svojo nesluteno moč in uničila življenje dveh planincev. Tonetovi spomini na dogodke v Riglici so grenki. Ne more pozabiti, da je bilo njegovo življenje plačano z življenji dveh ljudi in to dobrih, iskrenih prijateljev planincev. Od takrat naprej se ukvarja intenzivno s slikarstvom. Zanj so predvsem zanimivi hribi in skale, kratka Gorenjska. Gorenjska ga privlači zaradi svojih lepote in originalnosti. To je objekt, od katerega ne bo odstopil. Za vedno mu bodo ostale v spominu besede nekega angleškega alpinista, ki je pred Špikovo skupino vzdihnil: »Edinstveno — prekrasno!«

Tone se spominja tudi tistih let, ko smo na Jesenicah pričeli kot prvi ustanavljati slikarski krožek. Od takrat je minilo že 22 let, toda kljub temu mi je zaupal, da je njegova edina želja, da bi z dolikovci preživel še mnogo let. Tone je sedaj predsednik DOLIKA, dolgo vrsto let pa je bil podpredsednik sekcije. Doslej je naslikal že mnogo slik. Tudi sam se ne spominja, koliko. Povedal mi je le, da je porabil že nekaj sto metrov platna. Njegova dela

T. Tomazin: VRBA — olje

Jugoslovanske železarne — razvoj in perspektive

Na ustju Kolpe in Save, v takratnem Capragu, sedaj Sisak — Predgradje, je začel leta 1939 s proizvodnjo mali plavž podjetja »Rudarsko združenje talilnic Caprag«. Volumen te peči je bil 62 m³ in kapaciteta 50 ton surovega železa v 24 urah. Plavž je skupaj zaposloval 350 delavcev. Plavž ni deloval dolgo. Zaradi stalnih borb in vedno večjih pritiskov partizanskih odredov ter narodnoosvobodilne vojske na tem terenu v času druge svetovne vojne, je bilo delo na plavžu ustavljeno leta 1944.

Po osvoboditvi razrušene domovine je bilo potrebnega vedno več surovega železa in jekla. Prav zato so takoj po končani narodnoosvobodilni vojni začeli z obnovo plavža. Z velikim prizadevanjem članov delovnega kolektiva je bil plavž ponovno izročen obratovanju 1. maja 1946. Vendar pa je bila kapaciteta plavža že premajhna. Ravno zato se je med ostala podjetja črne metalurgije, ki so se obnavljala in razširjala, uvrstila tudi izgradnja nove železarne v Sisku. Razlogi, ki so narkovali to odločitev, so bili številni, najvažnejši pa:

— Sisak leži okrog 100 km oddaljen od rudnika Ljubije, ki ima relativno dobro železovo rudo;

— Kolpa in Sava predstavljata važno vodno pot v naši deželi z možnostjo povezave prek Donave z velikim delom Evrope;

— relativna bližina Siska pristanišču Reka, ki odpira pot v svet;

— bližina velikih potrošnih centrov, kot so: Zagreb, Karlovac, Reka, Slavonski Brod,

vsa Slovenija in ostali močni potrošniški centri z razvito kovinsko predelovalno industrijo, strojogradnjo, elektroindustrijo, ladjedelništvom ter naftno in kemijsko industrijo;

— Sisak se nahaja na glavnih železniških in cestnih križiščih, ki se raztezajo od severozahoda do jugozahoda države;

— važen faktor je bila tudi razpoložljiva delovna sila Banije in Bosanske Krajine, ki jo je bilo treba zaposliti.

Jugoslavija pred vojno praktično ni proizvajala jeklenih cevi, predvsem ne brezšivnih. Razvoj industrije in izgradnje domovine so zahtevali in iskali vedno večje količine tega materiala. Ravno zato je bilo odločeno, da se v Sisku zgradi specializirana železarna, katera bo oskrbovala državo z brezšivnimi cevmi.

Na voljo ni bilo veliko finančnih sredstev. Država je bila osiromašena in je bilo treba izkoristiti lastne izkušnje in to, kar se je lahko dobilo. Zaradi tega so naši strokovnjaki prešli k izgradnji posameznih agregatov in obratov ob koriščenju izkušenj, pridobljenih v naši domovini, predvsem pa na Jesenicah in v Zenici. Najprej sta bila izdelana dva plavža, podobna onima na Jesenicah. Prvi plavž je bil spušen v obratovanje leta 1940, drugi pa leta 1950. Za današnje razmere in današnjo tehnologijo so to zelo majhne peči, njihov volumen je 123 m³, premer talilnika 3 m² in oba skupaj sta dajala okrog 120.000 ton surovega železa letno.

Potem sta bili zgrajeni še dve SM peči z uporabno površino kupole 41 m² in s kapaciteto po 70 ton od šarža.

Predvideno je bilo, da bo podjetje proizvajalo okrog 120 ton brezšivnih cevi. Na tej osnovi so bili tudi posamezni agregati planirani. Od italijanske firme Inocenti so bile kupljene naprave za proizvodnjo brezšivnih cevi. Zaradi pomanjkanja denarnih sredstev se ni moglo preiti takoj na proizvodnjo 120 ton cevi, čeprav so bile posamezne naprave in hale zgrajene za to kapaciteto. Pilger — valjarska ogrodja in njihove proge, ki so bile dobavljene, so imele jamstvo za okrog 50.000 ton proizvodnje brezšivnih cevi. Medtem obrati niso bili kompletirani za večjo proizvodnjo. Tako sta dobavljena dva Pilger ogrodja 3,5", eden 7" in eno ogrodje 13,3/8". Pilger valjarsko ogrodje, imenovano tudi »univerzalna proga« 7" in 13,3/8" je vezano na en pogonski elektro motor in eno ogrevalno rotacijsko peč kapacitete od 16. ton/h. Tej peči manjkajo posamezni drugi agregati, tako da srednja in težka proga morata delati na izmene. Vzporedno s temi napravami so bili zgrajeni tudi

vsekakor otežkočalo učinkovitost proizvodnje in ekonomično poslovanje samega podjetja.

Veliko težavo je predstavljalo tudi to, da nismo imeli nikakih izkušenj. Sami smo morali ustvarjati strokovne kadre za potrebe proizvodnje. Delovna sila, ki se je vključevala v proizvodnjo, je bila

v glavnem iz vasi in ni imela nobenih izkušenj za delo v industriji. Zato so se morali vzporedno s spuščanjem v proizvodnjo novih naprav in osvajanjem proizvodnje usposabljeni tudi kadri. To se je videlo tudi na izkoriščanju obstoječih kapacitet in v proizvodnji, kar lahko razberemo iz naslednje tabele:

	1955	1956	1957	1958
surovo železo skupaj	104.945	100.631	109.492	117.569
— belo	88.355	80.637	81.959	99.530
— sivo	16.590	19.994	27.533	18.039
SM jeklo	46.906	82.535	95.607	102.011
brezšivne cevi (črne)	26.949	27.576	54.351	56.263

Zelo hitro smo spoznali, da proizvodnja ne more ostati pri črnih ceveh, ker je tržišče zahtevalo vedno več in kvalitetnejših cevi. Zato smo po spuščanju v obratovanje osnovnih agregatov začeli resno razmišljati o vprašanju dopolnitve in finalizacije cevi. V ta namen je bil zgrajen predelovalni obrat, v katerem se je razvila proizvodnja API cevi, hladno valjanih cevi, kotlovskih cevi vlečenje drogrov za elektrifikacijo železnice in mesto razsvetljavo,

več elaboratov, s katerimi je bilo potrebno pokazati kolektivu najuspešnejšo smer nadaljnjega razvoja podjetja. Iz tega je v letu 1960 izšel program tako imenovane prve faze rekonstrukcije železarne Sisak, ki so jo naši organi upravljanja tudi osvojili. V njem so bile potrjene v glavnem naslednje smeri nadaljnjega razvoja:

PLAVŽ

Z rekonstrukcijo in intenzifikacijo tehnološkega po-

Kombinat železarne SISAK

vsi ostali vzporedni obrati in naprave, potrebne za tako proizvodnjo kot: energetski oddelek, mehanična delavnica, promet, livarna in drugo.

S tako kapaciteto je podjetje dograjeno v letu 1955. Od vsega začetka je kolektiv trpel od neusklajenosti kapacitet. Surovo železo smo prodajali drugim železarnam. Ravno tako nas je večja proizvodnja jekla, kot so bile kapacitete lastnih valjarn, primorala, da je jeklo prodajamo drugim železarnam in ga celo izvozimo. Razen tega niso obstajale možnosti dobiti gredic polproizvodov za lahko progo brezšivne valjarne.

Naše jeklo smo morali prevajati v drugih železarnah, oziroma kupovati gredice od drugih proizvajalcev. To je

kakor tudi pocinkane cevi.

Prav tako je kolektiv spoznal, da mora odločno pristopiti k intenzifikaciji proizvodnje in produktivnosti, če hoče konkurenčno nastopati ne samo na domačem, temveč tudi na inozemskem tržišču. Kajti glede na to, da domače tržišče ni moglo takrat prevzeti vse količine proizvedenih brezšivnih cevi in jekla, smo bili v določeni meri primorani se usmeriti na inozemsko tržišče.

Razumljivo, da je to pred kolektiv najresneje postavilo vprašanje produktivnosti in kvalitete.

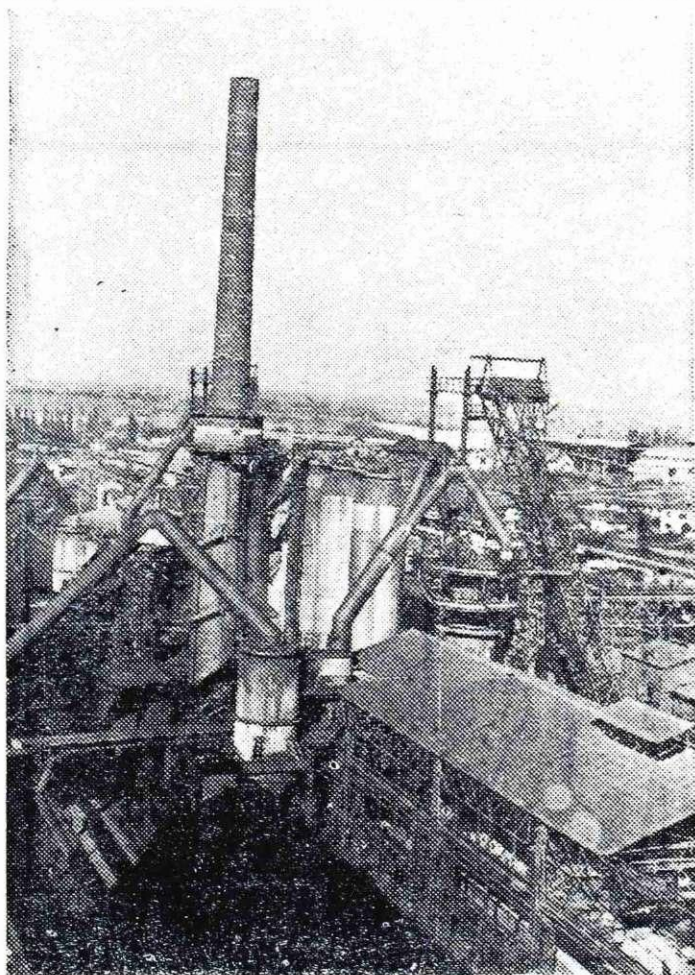
Domače tržišče je poleg brezšivnih cevi vedno bolj iskalo tudi sivne cevi.

Naši strokovnjaki so v teku 1959. in 1960. leta izdelali

stopka na obstoječih plavžih je treba doseči maksimalno proizvodnjo, ki je mogoča na takih malih agregatih: uporabo nove tehnologije s koriščenjem zemeljskega plina in povišanjem temperature zraka, zmanjšati porabo koksa in znižati prodajno ceno; izboljšati organizacijo dela in zmanjšati število delavcev ter skozi to povečati produktivnost, to je bila naloga za vse obrate.

Do sedaj se je z rekonstrukcijo povečal volumen pri obeh pečeh na 135 m³ s premerom talilnika 3,33 m². Razen tega smo tudi z drugimi merami dosegli precej dobre rezultate, čeprav borba za nadaljnje izpopolnjevanje še naprej traja, kar lahko razvidimo iz spodnje tabele:

	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
proizvodnja belega surovega železa	113.750	124.256	129.218	125.428	129.095	129.018	144.609	162.099
potrošnja kg koksa na tono belega surovega železa	1.048	1.005	994	970	968	970	796	722
proizvodnja sivega surovega železa	18.324	23.957	24.618	35.852	24.988	33.124	32.911	32.400
potrošnja kg koksa na tono sivega surovega železa	1.040	1.006	1.093	811	1.043	810	869	808
skupna proizvodnja surovega železa v tonah	132.074	148.213	153.836	161.280	150.083	162.142	177.520	194.499
vrednost proizvodnje na enega delavca v odstotkih	100	105	126,4	134,7	125,6	131,8	157,7	174,6

Na ustju Kolpe in Save se razprostira Železarna Sisak

Spomini iz NOB

Tragična usoda partizana Žara

(nadalj. iz prejšnje številke)
Na drugi strani ograje ni nobenega prepada, pač pa gosto poraščena petdeset metrov dolga strmina. Nekako na sredi strmine med cesto in potokom Završnica je potuhnjena podvisna skala, ki je z gornje strani sploh ni videti. Skala je ovalne oblike in na njej rastejo drevesa. Žar je tekel mimo skale, medtem ko je drugi talec imel smolo in je nenadoma zgubil tla pod nogami ter je letel okrog sedem metrov po zraku. Hudo poškodovanega so Nemci po strahovitem mučenju pripeljali nazaj na cesto in ustrelili. Tudi Žar, ki ni poznal terena, bi kmalu sam priletel Nemcem v naročje. Nemci so streljali talce v času, ko so bili zjutraj delavci na poti na delo v Železarno. Ker je bil tudi cestni most požgan, je pot vodila po stari kolovozni poti mimo Matuhovega mlina. Tonček Zupan, delavec na Javornik I. je bil takrat blizu potoka Završnica, ko je po strmini pribežal talec, za katerim so streljali. Delavci so bežali po poti nazaj, med njimi nekaj časa tudi talec. Toda ta pot je vodila na cesto, kjer so bili Nemci, ki so streljali talce. Šele po nekaj metrih je

talec spoznal, da smer bega ni pravilna, zato se je odvojil od delavcev in spustil ponovno po strmini v potok Završnico, ga prebredel in bežal mimo Matuhovega mlina, kjer sta ga videla Janez Kolenc in Jožefa Golia.

Martin HUMER, upokojenec Železarne, borec NOV od 1941

Žar je za Matuhovo hišo spoznal, da je prišel na teren, kjer je nemogoče bežati, zato je za hišo zavil nazaj proti potoku in na drugi strani zlezal pod rake, po katerih je tekla voda na gonilno kolo Skutnikove žage. Pod rakami je splezal vse do jezua, tako da je voda tekla nad njim; na njega pa je kapljala le toliko, kolikor so je trhle deske prepuščale. Od pogonskega kolesa žage je bil

oddaljen le šest metrov. Tu je ostal do noči, potem pa se je splazil iz skrivališča in se napotil naprej po grapi, nato pa zavil proti Karavankam iskat partizane.

Nemci so temeljito preiskali vso grapo do Save. Pri Tefkarju, Matuhu in Skutniku so pogledali v vse omare, pod postelje, podstrešja, kleti itd. S takšno ihto so iskali begunca, da so pri Skutniku žagi pretresli žaganje, na skednju pa seno in slamo. Umazani in zaprašeni policisti so kleli in se sukali okrog kraja, kjer je bil Žar.

Na poti proti Karavankam je Žar še prvo noč šel mimo nekega gasilskega doma in na njem videl lepak z objavo ustreljenih talcev. Na seznamu je opazil tudi svoje ime. Zgrabil je lepak z obema rokama in ga ježno strgal na koščke, kot bi hotel strgati nemški rajh in novi red Hitlerjevih tolp.

Nemogoče je dati odgovor na vprašanje, v kateri vasi je Žar šel mimo gasilskega doma. Sam tega ni vedel povedati. V poštev pride gasilski dom v Smokuču ali Zabreznici, morda pa tudi na Koroški Beli, kar pa je manj verjetno.

Podnevi je Žar čepel za gr-

movjem ali med skalovjem in premišljal o svoji usodi. Bal se je vseh ljudi, bal bolj kot divjih zveri ali strupenih kač. Kaj bi mu pomagalo, če bi šel mimo kmet, pastir ali drugi civilist. Ubežnik ne bi vedel, kaj se v tem človeku skriva. Lahko bi ogovoril gestapovca, preoblečenega v civilno obleko, ali pa izdajalca. Zato proč od ljudi, proč od svetlobe. Raje je imel noč in gosto poraščene gozdove.

Toda, kje so partizani?

Nikjer jih ni opazil, kot da so Karavanke onemtele. Zato se je po dveh dneh brezuspešnega tavanja napotil čez Savo proti Mežakliji in Pokljuki. Minil je prvi, drugi, tretji, četrti, peti, šesti dan blodenja po gozdovih. Ker je taval samo ponoči, potihoma in previdno, ni srečal nobenega človeka. Potem je volja otrpnila, telo omahnilo. Sedem dni ni zaužil nobene hrane. Jedel je listje in travo. Sedmi dan je obležal za neko skalo mimo katere je tekel potok, ob gozdni stezi nad Nomenjem v Bohinjskem kotu. Tudi če bi ga zalotili Nemci, ne bi mogel več bežati. V takem stanju sta ga našla dva kurirja. Kakor mi je pripovedoval prvoborec Martin Humer z Zasipa, upokojenec, ki je prej delal v Železarni v obratu 2.400, so pobeglega talca povsod iskali. Po njegovem pripovedovanju ga je našla patrula v kateri je bil tudi sam. Nad Nomenjem se je Humer ločil od

drugih dveh borcev in odšel sam v zasedo čakati nekega izdajalca, da ga likvidira. Med tem časom sta borca iskala talca in ga tudi našla ob potoku vsega iznemoglega. Nato so skupno odšli v bataljon na Pokljuko. Humer se spominja, da je bil Žar bos in da je bos šel vse do taborišča.

Žar je postal najpriljubljenejši partizan v bataljonu. V prostem času so se borci najraje družili z njim, da bi jim ponovno, celo večkrat na dan, pripovedoval o mučenju v begunjskih zaporih, vedenju talcev pred ustrelitvijo, o begu in dolgi ter mučni poti, preden je prišel v stik s partizani.

Na svojo željo je bil Žar sredi avgusta leta 1942 premeščen s Pokljuke med partizane na Jelovici. Zelel je biti v enoti, ki deluje blizu Kranja, kjer je imel sorodnike. Vroča želja ga je pripeljala na »vroč« teren, saj je prišel na Jelovico v času najhujših sovražnikovih ofenziv.

Na Oblakovi planini (v bližini Babjega zoba) bi Žara skoraj zajeli Nemci. Jože Dežman (brat narodnega heroja Tončka), Stanko Kocjančič iz Gorij in Žar so šli spat v bližnji senik. Zgodaj zjutraj so bili že obkoljeni od Nemcev.

Pri preboju je Jože Dežman padel, Žar in Kocjančič pa sta se srečno rešila. Čez dva dni je bil Žar ponovno obkoljen v skalovju Dražgo-

ške gore, kma tretjič nad Bo-

V Selško č okrog prvega 1942. in je pad in istega dne k roj Jože Grego

Po vojni ljud kdo je pobegli so domnevali, Rakar, drugi so je to Siška. Pr mivo to, da nil soborcev ni ve priimek partiz kar je bil ro nica, nato se j selila na Koroš deset let je d ni, nato pa je telovadni učite Sokol v Krai ker je bil odl so ljudje, meni stah popegnil so po vojni lju miti, al sta ena in ista ose ri zatrjevali, d pobegnili Alfon nja. Po pobeg stah so Nemc lili še dva bra ške, očeta pa centracijsko t der se ni več so menili, da še dva brata ker je Alfonz i stah.

Od partizar Adolf Praček trjeval, da je jal, da se piše Toda, al lahko či verjamemo?

Janez Krušič

V strmih stenah Dolomitov

20. avgust — Erto — Longarone — prelaz Duran — Agordo — prelaz Aurine — prelaz Cereda — San Martino di Castrozza — taborišče pod Rolle prelazom Ta dan sva z Jožetom v deževnem vremenu izvedla »selitev« v Pala skupino. Dr. Dolhar se je vrnil do

mov pri naselju Erto nad nekdanjim jezerom Vaiont. Tu se je 9. oktobra 1963 zgodila katastrofa, katere preživeli prebivalci nesrečnih naselij ne bodo nikoli pozabili. Ogromen zemeljski plaz se je sesul v akumulacijsko jezero, ki je s pljuskom uničilo pol vasi Erto in izbri-

salo s površja skoraj vse mesto Longarone. Danes je od milijonov kubikov vode jezera Vaiont ostala le majhna mlakuža in ogromna sesutina, ki pokriva polovico jezerske kotline. Razdejanje, razpadajoče ruševine, spomeniki s fotografijami ponesrečenih v Erto, Longaronu in drugod — vsi nemo obtožujejo krivce.

Iz Longarona sva vozila z Jožem mimo izpraznjenega akumulacijskega jezera Pontesej in se prek prelaza Duran spustila v Agordo. Tokrat nisva imela v načrtu obiska skupine Civelte, zato je AMI spet požiral kilometre v prelaz Aurine (1299 m) in dalje prek prelaza Cereda (1369 m) Čudovita gorska cesta! Sploh so po vseh Dolomitih vse križem speljane krasne asfaltirane ceste, katere prevozijo milijoni domačin in tujih turistov. Mi pa imamo edino alpsko cesto prek Vršiča v skrajno zanemarjenem stanju.

Mestoma sva naletela na ruševine hiš ob razdrapanih strugah hudournikov — in tudi poškodovane ceste. Posledica lanskih jesenskih neurij! Toda vse pridno popravljajo.

Dež naju je nato spremljal skozi dolino Cismon vse do letovišča San Martino di Ca-

strozza (1450 m). Tik pod prelazom Rolle sva na prijazni jasi postavila šotor, nad katero prebada nebo drzni rog Cimone della Palla, katerega sva preplezala pred dvema leti s Pavletom.

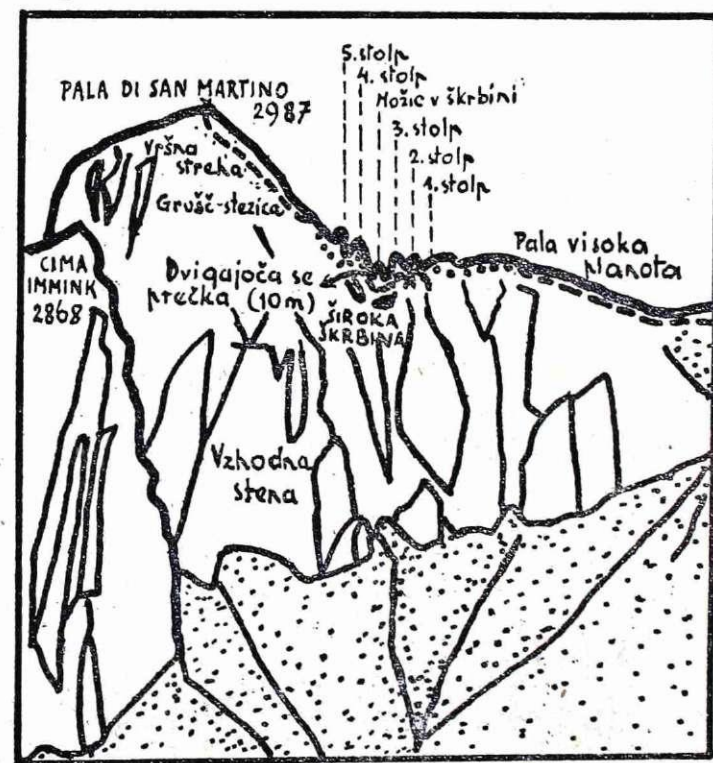
Hladen veter, ki je vel prek prelaza, naju je zmrznil, da sva kmalu zlezla v puhaste spalne vreče, ki so naju čakale v šotoru.

21. avgust. S. M. di Castrozza — z žičnico na Rosetta — severovzhodni greben Pale di San Martino 2987 m — koča Rosetta (2578 m)

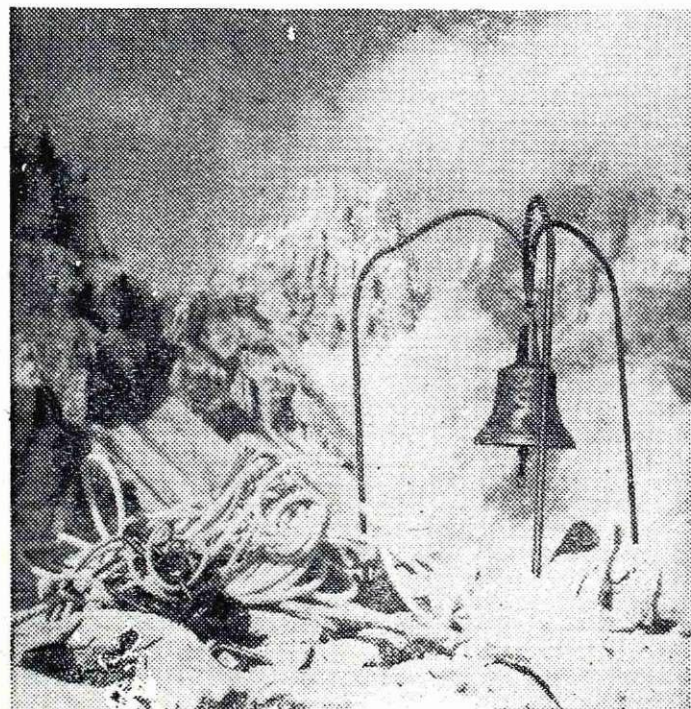
Jutro je bilo mrzlo — znak lepega vremena. Pustila sva šotor na jasi in se odpeljala v S. M. di Castrozza. Sportne trgovine z novimi alpinističnimi rekviziti so naju najbolj zanimala. Pridružila sva

se skupni izl hitela k spodnice Rosetta. F nik Planinske sem imel kar pri nakupu ugodnosti žal skih žičnicah vi etapi se pel prek pašnikov zapadni del P žičnico smo se prek prepadne ko planoto pod (2620 m). Kame svet, podoben skim Podom, i mi mnogo zani sva do bližnje Rosetta (2578 r stila vso odveč zagotovila prer ni oskrbnik, ve ski vodnik, n narisal stico verovzhodnem di San Martino našnje informa

Nisva hitela pretežak niti č Zahteva pa dski čut pri isk v labirintu gr pov, ki spomin Rokav-Skratic pa in zanimiv nama je prišl skica. Malo sva daljila od sme zi naravno oku po kršljivi g Pa je tudi šlo je. Po melišču je kar dobro Končno sva pr ni, precej razt

SEVEROVZHODNI GREBEN PALE DI S. MARTINO — smer vzpona in sestopa 21. 8. 1967.

Na vrhu Campanile di Montanaia (2.171 m)

šelške gore, kmalu nato pa še tretjič nad Bohinjem.

V Selško četo je prišel okrog prvega septembra leta 1942. in je padel v isti borbi in istega dne kot narodni heroj Jože Gregorič.

Po vojni ljudje niso vedeli kdo je pobežni talec. Nekateri so domnevali, da je to Franc Rakar, drugi so zatrjevali, da je to Šiška.

Pri tem je zanimivo to, da nihče od Žarovih soborcev ni vedel za ime in priimek partizana Žara. Rakar je bil rojen v Zabrezu, nato se je družina preselila na Koroško Belo. Okrog deset let je delal v Železarni, nato pa je postal poklicni telovadni učitelj pri društvu Sokol v Kranju. Prav zato, ker je bil odličen telovadelec, so ljudje menili, da je v Mostah pobegnil Rakar. Ko pa so po vojni ljudje začeli dvomiti, ali sta Žar in Rakar ena in ista oseba, so nekateri zatrjevali, da je v Mostah pobegnil Alfonz Šiška iz Kranja. Po pobegu talca v Mostah so Nemci kmalu ustrelili še dva brata Alfonza Šiške, očeta pa poslali v koncentracijsko taborišče, odkoder se ni več vrnil. Ljudje so menili, da so Nemci ubili še dva brata in očeta zato, ker je Alfonz pobegnil v Mostah.

Od partizanov je samo Adolf Praček iz Kranja zatrjeval, da je Žar njemu dejal, da se piše Karel Perdih. Toda, ali lahko samo eni pričajo? Mislim, da ne,

se skupni izletnikov, ki je hitela k spodnji postaji žičnice Rosetta. Kot gorski vodnik Planinske zveze Slovenije sem imel kar 40 % popusta pri nakupu vozovnice. Te ugodnosti žal na jugoslovanskih žičnicah nimamo. V prvi etapi se pelješ s sedežnico prek pašnikov in gozdov pod zapadni del Pala skupine. Ž žičnico smo se nato dvignili prek prepadne stene na visoko planoto pod vrhom Rosette (2620 m). Kameniti, kotanjasti svet, podoben našim Kanin-skim Podom, mora biti pozimi mnogo zanimivejši. Hitela sva do bližnje planinske kočice Rosetta (2578 m), kjer sva pustila vso odvečno kramo in si zagotovila prenočišče. Prijazni oskrbnik, verjetno tudi gorski vodnik, nama je dobro narisal skico vzpona po severovzhodnem grebenu Pale di San Martino — najine današnje informativne ture.

Nisva hitela — saj vzpon ni pretežak — čisto časovno predolg. Zahteva pa dober orientacijski čut pri iskanju prehodov v labirintu grebenschkih stolpov, ki spominjajo na greben Rokav-Skratica. Pleza je lepa in zanimiva. Kako prav nama je prišla oskrbnikova skica. Malo sva se vseeno oddaljila od smeri s plezo skozi naravno okno in vzponom po krušljivi grapi v masivu. Pa je tudi šlo — čeprav težje. Po melišču vršne kupole je kar dobro izhojena steza. Končno sva prispela na zložni, precej raztegnjeni vrh, po katerem so se vlačile cunjaste megle. Počivala sva ob skalnem močvirju. Sredi popoldneva sva sestopila v smeri vzpona in našla tudi vse zgrešene prehode. Samo spust po vrvi iz četrtega grebenskega stolpa, vse ostalo pa sva plezala prosto. Ko se je sonce pogrezalo za Cimono dela Pala, sva si že kuhala večerjo pred kočico. Pomanjkanje deviz! Prijazni oskrbnik mi je kot vodniku prižgal brezplačno prenočišče v kočici.

Na tiho gorsko krajino je legla noč.

22. avgust. Gran Pilaster v Pali di San Martino. (2987 m) — Koča Rosetta — S. M. di Castrozza — tabor pod prelazom Rolle.

Z dnem sva z Jožem že šarila po jedilnici. Uslužni oskrbnik ni hotel vzeti denarja niti za čaj. Tudi tokrat nama je narisal skico vzpona po Gran Pilastru in zaželel srečno pot. Med Rosetto in Cimo di Roda sva sestopala po zvijugani, zaprodni stezi, ki naju je privedla pod močvirni jugozapadni steber Pale di San Martino — nazvan v alpinističnih krogih kratko — Gran Pilaster. Seststo metrov visoki, izredno strmi steber sta leta 1920 preplezala prvenstveno nemška alpinista Langes in Merlet. Ocena zelo težavno (IV) je vsaj za vstopni sistem kaminov skoro prenizka.

(Nadaljevanje)

saj je prav tako dr. Pohar vse do današnjih dni mislil, da je Žar Rakar.

Ključ do pravilnega odgovora je bil v rokah Mare Talar, saj jo je Žar poslal na Primskovo po perilo in čevlje. Vse te podatke je potrdila Žarova sestra, Pina, ki živi v Piranu.

Karel Perdih-Žar je sin primorskih staršev, rojen v Velenju, avgusta 1920. V Celju je Karlo končal štiri razrede gimnazije. Tam se je seznanil in družil s pesnikom Karlom Destovnikom-Kajuhom. Pred vojno se je Žar preselil k sestri Pini na Primskovo. Zaposlil se je v graverskem oddelku tovarne »Jugoslovska« v Kranju. Leta 1941 se je Žar priključil prvi Kranjski četni pod Storžičem. Ko so Nemci četo razbili, se je Karlo vrnil v Kranj in se nekaj časa skrival pri svojem dekle. Cez nekaj časa je šel nazaj na delo v tovarno, kjer se je izgovoril, da je bil v Mariboru, ker so mu Nemci izselili starše. Oče, mati in sestra Cita so bili prvi izseljenci iz Stajerske. Izselili so jih v Sremske Laze pri Vinokovcih, kjer so 60-letnega Jožeta Perdiha ustrelili kot talca. Sestra Pina pa je med vojno živela na Primskovem. Tako smo po zaslugi starega Železarja, ki je ležal na podu v stanovanju Mare Talar, po petindvajsetih letih odkrili pravo identiteto talca in partizana Žara.

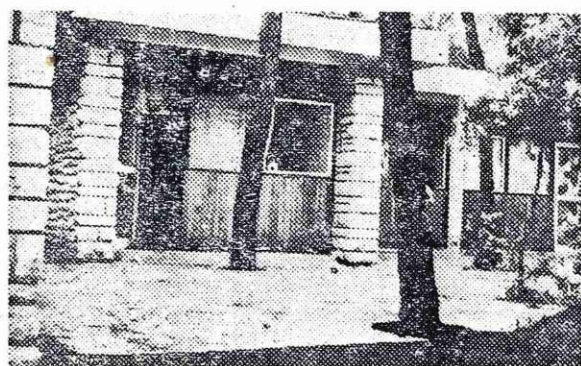
Jože Vidic

Jože Tomažič

2. nadaljevanje

prav na tem pomolu se mešajo vsa slovenska narečja, kajti Kranjci »tankajo« in si gase žejo s pristnim dalmatinskim vinom, voda iz vodovoda je zares mlačna, mehka, zato je le za tuširanje. V borovem gozdu je velik avtokamp, kjer se kar drenjajo »hiše« priklopnice na kolesih ter šotori vseh oblik in barv; avtokamp pa je v primeri z blejskim ali s Sobcem le neurejen borov gozd z nekaj lučmi in številkami za začasne poti. Kljub temu se zlasti tujci zadržujejo v njem tudi mesec dni, saj je do morja le nekaj korakov; ponoči, pravzaprav šele po polnoči pa zavladata mir in tišina, ki jo pretrgajo kdaj pa kdaj črički, zakukajo sove uharice ter prešeren smeh mladih, iz bližnje dalje pa plesna godba iz nočne kavarne Marina, ali iz starega hotela Ilirija; letos zgrajeni petnadstropni hotel Adriatic pa še sameva v pokojnem miru, kot nekoč oba benediktinska samostana.

Skozi borov park so sprehajalne poti, ob vsej obali pa tlakovana ploščad, tako da sta obe kopališči Soline in Dražice ena sama plaža, med tem ko je tretje kopališče v zalivu Bošana severozahodno od mesteca Biograd manj obiskano zaradi neurejene okolice in brez borovega gozda. Ves današnji Biograd

Počitniške kočice v lepem borovem gozdu

na moru živi od letoviščarjev, počitničarjev, izletnikov in turistov, ki jim nudi kot obmorsko letovišče prirodna kopališča z obširnimi borovimi gozdovi, okolica pa je rodovitna, zemlja skrbno obdelana; zato je trg bogato založen s poljskimi pridelki, južnim sadjem in pristnim dalmatinskim vinom; za sladokusce je poleg rib tudi dovolj pršuta in sira.

Ko tako stopaš po biogradske ulicah in uličicah, ki še niso dovolj čiste in snažne, naletiš v starem delu na marsikak star zid z velikim obokom za vhodna vrata; za njimi nesnažna dvorišča, po stopnicah in na oknih razpostavljene cvetoče pelargonije v pločevinastih posodah. Sprašuješ se, ali niso ti stari zidovi in oboki ostanki srednjeveških palač, kraljevskega dvora hrvatskih kraljev, škofijske katedrale, v kateri so kronali hrvatske kralje. Biograd je bil večkrat požgan in do tal porušen; zato ni nobenih srednjeveških palač, kraljevskih dvorov in ne razkošne katedrale nekdanje biogradske škofije, ki bi vzbujala v domačih in tujih izletnikih zanimanje za ogled, zlasti v neugodnem vremenu za kopanje, kakor to lahko store druga dalmatinska mesta: Šibenik, Zadar, Split s Solinom, zlasti pa Dubrovnik. Kljub temu pa ima Biograd na moru svojo zelo burno zgodovino. Zgodovinarji upravičeno trdijo, da so mestece ustanovili Hrvatje, ko so se naselili tod in mu dali ime Biograd (Belo mesto). Kljub temu, da so Stari Rimljani bivali v raznih obmorskih in celinskih mestih ter na otokih, vse doslej niso pri kopanju temeljev za nove stavbe našli na starorimske spomenike, nagrobne spomenike, miljuške, mozaike, ali na temelje starorimskih hiš in utrd, zato tudi ni nobenega starega imena (ilirskega, keltskega, romanskega), temveč starohrvatsko ime Biograd, kakor ga je prvič v zgodovini zapisal bizantinski zgodovinar Konstantin Porfirogenot leta 950, ko je naštel deset starohrvatskih mest. Po naselitvi Hrvatov sta se sčasoma razvili dve srednjeveški državi — Posavska Hrvatska in Primorska ali Dalmatinska Hrvatska; vladali so jim domači župani, pozneje knezi iz raznih hrvatskih knežjih rodbin. Prvi doslej zgodovinsko izpričani hrvatski knez Trpimir (njegovo ime je vklesano na ohranjenem kamnitem oboku zdaj porušene starohrvatske

Naša poletna potovanja V Biogradu na moru

cerkvice) je vladal na trdnjavi Klis nad Splitom od leta 845 do 864; drugi hrvatski knezi so bivali v knežjih mestih v Ninu, Kninu in Biogradu. Obe hrvatski državi — Primorsko in Posavska Hrvatska je v začetku desetega stoletja združil knez Tomislav, ki se je leta 925 oklical za kralja; odtlej so Hrvatski vladali narodni vladarji iz knežje-kraljevske rodbine Trpimirovičev. V parku pred stavbo občinske skupščine mesta Biograd stoji skromen spominski steber, ki so ga Hrvatje postavili leta 1925 ob tisočletnici hrvatskega kraljestva na križišču glavne ceste ob obali, a so ga italijanski fašisti porušili; na marmornem stebru je vklesano, da je Biograd »krunidbeni i prestolni grad hrvatskog kraljestva«. Kralj Tomislav se je udeležil obeh cerkvenih zborov v Splitu leta 925 in 928, na katerih se je pridružil latinski stranki, ki je zahtevala latinsko bogoslužje v cerkvah hrvatskega kraljestva, ukinitve edine hrvatske škofije v Ninu, kjer je bil škof Grgur Ninski, ki je zahteval na čelu narodne stranke slovensko bogoslužje na Hrvatskem ter glagolico (v Splitu je spet postavljen velik bronast spomenik Grgurja Ninskega, umetniško delo svetovnoznane kiparja Ivana Meštrovića); zmaga je latinska stranka, edino hrvatsko škofijo v Ninu so ukinili, Grgur Ninski pa je bil premeščen v Skradin; kljub porazu Grgurja Ninskega in narodne stranke pa se je na Hrvatskem ohranilo slovensko bogoslužje in pisava glagolica, zlasti na otoku Krku, v Hrvatski in Slovenski Istri, kjer je ohranjenih mnogo glagolskih spomenikov.

Po smrti kralja Stefana Držislava, ki je prejel krono iz Bizanca in bil z njo kronan za kralja Hrvatske in Dalmacije, so se leta 997 sprli za nasledstvo njegovi trije sinovi kraljeviči, v teh bojih za nasledstvo so nekatera dalmatinska mesta zaprosila za pomoč Benečane, ki so leta 1000 zavzeli Biograd, Zadar, Split in Trogir ter zasedli otoke Krk, Cres, Lošinj, Rab, Korčulo in Lastovo; tako so se leta 1000 Benečani prvič zasedli na dalmatinski obali in otokih, kar pa je trajalo le krajše dobo, saj so se dalmatinska mesta zopet prostovoljno priključila hrvatski državi; med njimi tudi Biograd, ki ga je hrvatski kralj Krešimir III. leta 1018 izbral za svojo prestolnico. Kralj Petar Krešimir IV. je v svoji kraljevski prestolnici ustanovil biograjsko škofijo (ukinjena leta 1126) ter dva benediktinska samostana (moškega in ženskega), ki jima je podaril trideset vasi, večinoma na bližnjem otoku Pašmanu. Sredi ribiškega in kmečkega mesteca so se dvignili: kraljevska palača, škofijski dvorec s katedralo, dva samostana, eden na Kuventu, drugi nad zalivom Soline; vse to naj bi utrdilo državno in cerkveno življenje ter tako dvigalo pomen in ugled hrvatske prestolnice. Po smrti kralja Zvonimira, ki ni imel naslednika, je hrvatsko plemstvo posadilo na prestol meniha Stefana, zadnjega potomca iz narodne rodovine Trpimirovičev, ki pa je že po nekaj mesecih vladanja umrl; kraljica Jelena, vdova po Zvonimiru, je prenesla svoje pravice do hrvatske krone in kraljestva na svojega brata Ladislava, kralja Ogrske. Po Ladislavovi smrti pa se je novi ogrski kralj Koloman Arpadovič pogodil s hrvatskim plemstvom, da bo kraljestvo Hrvatska kot posebna država enota združena s kraljevino Ogrsko, ki ju veže skupni kralj; leta 1102 je ogrski kralj Koloman bil v Biogradu kronan s hrvatsko krono za hrvatsko-ogrskega kralja; postal je vrhovni poveljnik hrvatske vojske in dedič vseh velikanskih posestev hrvatskih kraljev. S to pogodbo in kronanjem je samostojna Hrvatska kot neodvisna država prenehala obstajati, središče njenega državnega življenja pa se je preselilo iz Biograda na Ogrsko v Budim; ostala pa so knežja mesta Nin, Knin, Klis in kraljevska prestolnica Biograd, mesto kronanja hrvatskih kraljev.

Tako je minil kraljevski sijaj Biograda na moru, pričela se je burna doba, ko so se menjavali njegovi gospodarji — hrvatsko-ogrski kralji in Benečani, ki so ga leta 1125 zasedli, oropali in porušili; prebivalci so pred beneško mornarico iz porušenega mesta zbežali v bližnjo okolico in na otoke, zlasti na Pašman, kamor so se preselili tudi benediktinci, ki so na bregu Kosovac blizu Tkona ustanovili nov benediktinski samostan, biograjska škofija pa je bila leto pozneje ukinjena in preseljena v Nin.

(nadaljevanje)

Glavno mesto ZSSR — Moskva, kjer na sekretariatu SEV jeklarski strokovnjaki obdelujejo razna vprašanja in pripravljajo elaborate za zasedanja sekcij.

O delu sekcije za proizvodnjo jekla in fero zlitin komisije za črno metalurgijo SEV

Da bi lahko še bolj izpopolnile medsebojno gospodarsko sodelovanje, so socialistične države pred leti ustanovile poseben organ, ki je znan pod kratko SEV. To pomeni prestavljeno iz rusčine ZVEZA GOSPODARSKEGA SODELOVANJA.

Naša država ni članica SEV, vendar lahko po posebnem sporazumu, sklenjenem med našo vlado in tem organom, sodeluje v njem in tudi koristi rezultate njegovega delovanja. SEV ima komisije za posamezna področja gospodarske dejavnosti in med njimi tudi komisijo za črno metalurgijo. Ker pa je področje črne metalurgije zelo široko, ima ta komisija sekcije, specializirane za posamezne strokovnosti. Tako obstajajo sekcije za proizvodnjo groblja, proizvodnjo jekla in fero zlitin, proizvodnjo valjanih proizvodov in še nekatere druge.

Da bi bilo bralcem železarja bolj jasno, kako deluje SEV, bom opisal delo sekcije za proizvodnjo jekla in fero zlitin. Iz naše države so delegati za to sekcijo trije strokovnjaki za proizvodnjo jekla iz železarn Zenica, Skopje in Jesenice.

Vsako leto ima sekcija, ki ji predseduje tehnični direktor iz madžarske železarne Dunajvaroš, enkrat ali dvakrat delovni sestanek. Predsedniki sekcij so za vsako sekcijo strokovnjaki iz druge socialistične države. Tudi sestanek je vsakokrat v drugi državi in letos je bil v Sovjetski zvezi.

Vsebinsko dela sekcije, oziroma strokovno temo, ki jo je treba obdelati, predlagajo delegacije, ki so sestavljene iz strokovnjakov za proizvodnjo jekla in fero zlitin iz posameznih držav. V Moskvi so v sekretariatu SEV zaposleni jeklarski strokovnjaki, ki potem na podlagi posamezne teme, sprejete na plenarnem zasedanju sekcije, izdelajo vprašalnik s področja teme. Lahko pa osnutek tega vprašalnika pripravi tudi delega-

cija, ki je za obravnavanje določenega strokovnega vprašanja najbolj zainteresirana in ga je tudi predlagala za sprejem na dnevni red. Ta vprašalnik razpošljejo vsem državam, članicam sekcije, ki so za to temo zainteresirane. Običajno ta vprašalnik tudi pregledajo strokovnjaki delegacij na zasedanjih sekcije in ga po potrebi dopolnijo ter popravijo. Ko dobijo iz železarn odgovore, jih strokovnjaki na sekretariatu strokovno obdelajo in potem v obliki elaborata predložijo delegacijam na prihodnjem zasedanju. Delegacije ta predlog pregledajo, po potrebi izpopolnijo in odobrijo ter ga prejmejo kot prilogo k protokolu zasedanja.

V bistvu temelji sodelovanje posameznih članov SEV v teh sekcijah na principu izmenjave mnenj in izkušenj. To pomeni, da vse članice SEV posredujejo svoje izkušnje s posameznimi strokovnimi področji, ki jih obdelajo strokovnjaki v sekretariatu ter potem posredujejo vsem delegacijam.

Iz tega področja lahko navedem konkreten primer. Na prejšnjem zasedanju smo sprejeli kot eno izmed točk dnevnega reda tudi »Intenzifikacijo procesa proizvodnje jekla v SM in električnih pečeh s kisikom«. Strokovnjaki na sekretariatu so izdelali podoben vprašalnik v zvezi s tem problemom in ga po obravnavi na zasedanju razposlali vsem državam, članicam SEV in tudi naši državi. V tem vprašalniku so bila zajeta vsa vprašanja, povezana z uporabo kisika v SM in električnih pečeh. V vseh železarnah držav članic SEV in tudi naše države, ki uporabljajo kisik za intenzifikacijo

proizvodnega procesa v SM in električnih pečeh, so na vprašanja odgovorili. Pri tem so bili odgovori za vsako železarno več ali manj specifični, ker se uporaba kisika v ta namen lahko od železarne do železarne precej razlikuje. Vse odgovore so potem strokovnjaki na sekretariatu SEV v Moskvi strokovno obdelali in izdelali elaborat predložili na zadnjem zasedanju sekcije, ki je bila v septembru letos v Sovjetski zvezi. Člani delegacij so predlog pregledali, dali svoje pripombe in celoten elaborat je dobila vsaka delegacija kot prilogo k protokolu zasedanja v uporabo. Elaborat je potem potrebno samo razmnožiti in razposlati posameznim železarnam v državi, ki so za to zainteresirane. V njem je zajetih veliko koristnih podatkov in izkušenj iz posameznih železarn, ki uporabljajo kisik za intenzifikacijo procesa v SM in električnih pečeh.

Zgoraj sem navedel samo primer, kako poteka to strokovno sodelovanje v sekciji za proizvodnjo jekla in fero zlitin komisije za črno metalurgijo SEV. Sicer pa na vsakem zasedanju obravnava sekcija več takšnih strokovnih problemov, katerih obdelava poteka tako, kot sem opisal. Zelo važna naloga vsakega zasedanja je tudi ta, da se delegacije dogovorijo, kakšne strokovne probleme bodo na prihodnjem zasedanju uvrstile v svoj delovni program. Posamezne delegacije, ki so zainteresirane za obravnavo določenega problema, predlagajo temo. Plenarno zasedanje sekcije potem z glasovanjem in z večino glasov odloči, ali pride določeno vprašanje na dnevni red ali ne. Pri tem nastanejo včasih zelo zanimive razprave, ker vse delegacije

(Nadaljevanje na 13. strani)

● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton

Vedno hujša konkurenca

Za zahodnoevropske železarne so bili še nekaj let nazaj švedski rudniki železove rude, poleg domačih rudnikov, najvažnejši dobavitelji te železarske surovine. Švedska železova ruda je zelo kvalitetna, saj vsebuje prek 60 % železa. Zato so v švedske rudnike vlagali velika investicijska sredstva za njihovo modernizacijo ter povečanje izkopne zmogljivosti.

Do leta 1965 so švedski rudniki železove rude iz leta v leto povečevali svoj izvoz. V preteklem letu se je prvič zgodilo, da je bil izvoz železove rude iz Švedske manjši kot v predhodnem letu in sicer je padel na 22,5 milijona ton ali za 10 %. Tudi v letošnjem letu pričakujejo še nadaljnje znižanje izvoza in sicer za 3–4 %.

Jasno je, da ima na prodajo železove rude vpliv proizvodnja železarske industrije v svetu. Ker je po letu 1964 nastal določen zastoj pri povečanju

proizvodnje železarskih proizvodov v zahodnoevropskih državah, je imelo to svoj vpliv tudi na zmanjšanje povpraševanja po železovi rudi. Istočasno, ko je zanimanje za železovo rudo v zahodnoevropskih železarnah zaradi določene recesije pričelo padati, pa je konkurenca v svetovnem merilu pričela naraščati. Cela vrsta prekomorskih držav v Afriki, Aziji, Ameriki in celo Avstraliji je pričela pritiskati na evropsko tržišče z železovo rudo. Ta ruda je postala zelo konkurenčna zaradi visoke kvalitete in relativno nizkih transportnih stroškov z velikimi za takšen prevoz specializiranimi ladjami.

Delež prekomorskih držav pri dobavi železove rude za zahodnoevropske železarne iz leta v leto narašča. V letu 1960 so zahodnoevropske države uvozile 64 % vse železove rude iz evropskih rudnikov, kjer so imeli največji delež švedski rudniki in le 36 % iz prekomorskih dežel. V letu 1964 je delež evropskih izvoznikov padel na 49 % in prekomorskih je narasel na 51 %.

Do leta 1960 je izmed prekomorskih dežel največ železove rude v Zahodno Evropo izvozila Kanada. V letu 1965 so jo že prehiteli Liberija, Brazilija in Mavretanija. Liberija in Brazilija sta v letu 1965 izvozile v zahodnoevropske železarne skoraj

enako količino železove rude kot Švedska. Še v letu 1960 je njun izvoz dosegel samo četrtino švedskega.

Vse kaže, da bo konkurenčni pritisk rudnikov iz prekomorskih dežel tudi v bodoče vedno bolj naraščal. Posebno važno vlogo bosta pri tem igrali Brazilija in Avstralija. Ti dve državi razpolagata z ogromnimi rezervami izredno kvalitetne železove rude in njuni rudniki so tudi že moderno opremljeni za izkop. Pri tem je odigral svojo vlogo tuji kapital, ki je dal na voljo ogromna investicijska sredstva. Vendar tudi države v Afriki in Kanada odpirajo nove rudnike ter jih opremljajo z najmodernejšimi napravami.

Končno moramo omeniti še Sovjetsko zvezo, ki je s 161 milijoni ton nakopane železove rude v letu 1966 prva na svetu. Tudi ta država vedno bolj povečuje svoj izvoz v druge države. Do zdaj je izvažala Sovjetska zveza železovo rudo le v socialistične države, medtem ko je bil izvoz v ostale države neznan. V bližnji bodočnosti pa bo tudi ta država postala pomemben izvoznik in s tem konkurent vsem ostalim izvoznikom v Evropi in v svetu.

K.

Demografsko - upravni podatki občine Jesenice

1. OBČINA JESENICE

— naselij	30
— katastrskih občin	16
— površina v ha	37.467 ali 375 km ²
— gostota prebivalstva na km ²	70
— naseljenih hiš	3.471

2. PREBIVALSTVO V LETU 1966

— prebivalci skupaj	26.314
od tega: moški	12.961
ženske	13.353
— aktivno prebivalstvo	11.304
— prebivalstvo z lastnimi dohodki	3.221
— nekmečko prebivalstvo	25.489
— aktivno kmečko prebivalstvo	419
— kmečko prebivalstvo	825
— gospodinjstva	9.360
— vzdrževano kmečko prebivalstvo	345

2a (PREBIVALSTVO PO NASELJIH (po stanju 31. 3. 1967)

Naselje	število gospo- dinjstev	skupaj	moški	ženske
Matično območje Jesenice (Jesenice, Blejska Dobrava, Hrušica, Javorniški rovt, Kočna, Lipce, Planina pod Golico, Plavški rovt, Podkočna, Potoki)				
Skupaj	6.952	19.510	9.706	9.804
Matično območje Zirovnica (Breg, Breznica, Doslovče, Moste, Rodine, Selo pri Zirovnici, Smokuč, Vrba, Zabreznica, Zirovnica)				
Skupaj	905	2.913	1.429	1.484
Matično območje Kranjska gora (Rateče, Podkoren, Kranjska gora, Log, Gozd Martuljk, Srednji vrh)				
Skupaj	1.049	2.915	1.399	1.516
Matično območje Mojstrana (Belca, Dovje, Mojstrana, Zgoranja Radovna)				
Skupaj	585	1.774	852	922
OBČINA SKUPAJ	9.491	27.112	13.386	13.726

3. ZAPOSLENOST (DRUŽBENI SEKTOR (1) PO DEJAVNOSTI (1) V LETU 1966

— povprečno število zaposlenih v letu 1966	12.453
od tega ženske	3.506
— zaposleni po dejavnostih v %:	
primarne dejavnosti	1,0
sekundarne dejavnosti	65,4
terciarne dejavnosti — gospodarstvo	23,2
terciarne dejavnosti — negospodarstvo	10,4
skupaj zaposleni	100,0

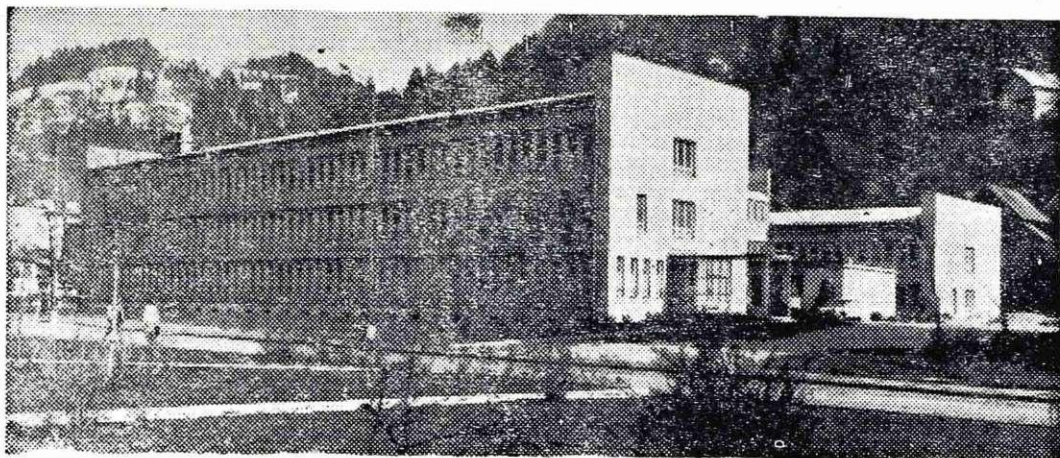
4. POVPREČNO ŠTEVILO ZAPOSLENIH IN POVPREČNI DOHODEK PO PANOGAH DEJAVNOSTI V 1966 LETU (2)

PANOGA	povprečno število zaposlenih	povprečni dohod na 1 zap. v N din
gospodarstvo:		
industrija	6.923	875
kmetijstvo in gozdarstvo	129	867
gradbeništvo	1.219	706
promet	875	821
trgovina	455	747
gostinstvo in turizem	756	625
obrt	485	702
druge dejavnosti	231	782
zavodi z gospodarsko dejavnostjo	86	701
Skupaj gospodarstvo	11.159	819
negospodarstvo:		
zdravstvo in socialno varstvo	534	860
prosveta in kultura	344	932
bančništvo in zavarovanje	87	874
sodišče in KZSZ	61	940
družbeno politične organizacije	14	971
društva in krajevne skupnosti	64	469
državna uprava	170	880
ostali zavodi	20	1.277
Skupaj negospodarstvo	1.294	872
Gospodarstvo in negospodarstvo skupaj	12.453	825

5. NARODNI DOHODEK NA ZAPOSLENEGA IN NA PREBIVALCA

- narodni dohodek na prebivalca = 9.255 N din (740 \$)
- narodni dohodek (samo družbeni sektor) na zaposlenega v družbenem sektorju gospodarstva = 20.870 N din
- narodni dohodek (samo družbeni sektor) na zaposlenega v družbenem sektorju gospodarstva in negospodarstva = 18.700 N din

S skupščine občine Jesenice

Za jeseniško in radovljiško občino en zdravstven dom

V ponedeljek, 2. oktobra je bila seja sveta za zdravstvo, socialno varstvo, varstvo družine in varstvo invalidov ter borcev NOV pri skupščini občine Jesenice. Za sejo je bil pripravljen obsežen dnevni red.

V prvi točki so navzoči govorili o tem, kako naj bi bila glede na zakon o organizaciji zdravstvene službe organizirana v bodoče ta služba na Gorenjskem. Zdravstveni center Kranj je po predhodnem razpravljanju med zdravstvenimi delavci pripravil predlog, da bi bila v bodoče na Gorenjskem dva zdravstvena doma: eden v Kranju, za občine Kranj, Trzin in Skofja Loka ter drugi na Jesenicah za občine Jesenice in Radovljica. Predlog, da bi za celo Gorenjsko bil en sam zdravstveni dom, to je za približno 145.000 prebivalcev, je sicer zelo napreden, vendar je vprašanje, kako bi ta zmogel strokovno in organizacijsko dobro zaživeti in v kolikem času. Bolj življenjski je zato predlog za dva zdravstvena doma, od katerih bi imel ZD v Kranju 91.000 prebivalcev, na Jesenicah pa 54 tisoč prebivalcev. Za ta predlog govorijo tudi nekatera druga dejstva, ki v gospodarskem pa tudi v zdravstvenem smislu delijo Gorenjsko na dva dela. Navzoči na seji so se strinjali s takšnim predlogom, vendar s pripombo, da bi bilo prav predlog dopolniti

z utemeljitvijo, zakaj so kot sedež zdravstvenega doma predlagane Jesenice.

Razpravo o ukinitvi zdravstvene postaje v Mojstrani so odložili na naslednjo sejo, ker so družbeno-politične organizacije Mojstrane poslale pismo, v katerem se zavzemajo zato, da bi postaja še naprej ostala. Upravni odbor zdravstvenega doma Jesenice utemeljuje sklep o ukinitvi postaje v Mojstrani s tem, da je obratna ambulanta razmeroma slabo opremljena, da zdravnik v njej ordinira le dvakrat tedensko, da število pregledov stalno pada, da morajo pacienti vse laboratorijske preiskave in specialne preglede itak opraviti na Jesenicah, prav tako tudi dvigniti zdravila ter da je Mojstrana oddaljena od Jesenic le 9 km ob ugodnih prometnih zvezah.

Navzoči so na seji tudi potrdili predlog programa cepljenja predšolskih in šoloobveznih otrok, ki bodo v jesenskem času cepljeni proti črnim kozam, davici, tetanusu in oslovskemu kašlju. Nadalje so odobrili 3.000 N dinarjev za sofinanciranje mentalno higienskega dispanzerja, s tem da bi ta ponovno za-

čel delati. Potrdili so tudi predlog spremembe odloka o obvezni deratizaciji, to je uničevanje podgan zaradi preprečevanja in zatiranja prenosa nalezljivih bolezni. Po predlogu naj bi obvezno deratizacijo opravljali poleg Jesenic tudi v vseh strnjanih naseljih občine: Mojstrani, Kranjski gori, Zirovnici itd.

Več so na seji govorili o poročilu zdravstvenega doma Jesenice, iz katerega je razvidno, da se na Blejski Dobravi širijo črevesne nalezljive bolezni. Vzrok temu so neurejena kanalizacija, površinski kanali za meteorne vode in pa nižje ležeče vodno zaježje, kamor se lahko steka vsebina greznic, ponikovalnic in površinska voda. Tako kvaliteta vode v zajetju v bakteriološkem pogledu stalno niha med primerno in neprimerno. Za nadaljnjo preprečitev možnosti okužbe prebivalcev tega področja je bilo predlaganih več ukrepov, katere so na seji tudi potrdili: tedensko kontrolo vode v zajetju, preiskava blata na bolezenske klice vsaj pri enem prebivalcu posamezne hiše novega dela naselja, odpravi manjše pomanjkljivosti pri zajetju, po predpisih urediti ožjo in širšo okolico zajetja, redno klorirati vodo, prepovedati gnojenje z gnojnic nad zajetjem ter klorirati greznice. Med dolgoročnejsimi ukrepi pa naj bi bila ureditev kanalizacije in pa poizkus, poiskati nov vodni vir, ker je bil sedanji že po projektu le provizoričen.

Na koncu seje so razpravljali še o plačilu enkratnih socialnih podpor in rejin ter o določitvi kriterija za dodelitev pomoči pri šolanju. Sklenili so, da izplačajo enkratne socialne podpore tistim podpirancem, ki so upravičeni, enako tudi enkratne podpore tistim rejencem, za katere občina plačuje rejinne kriterij za dodeljevanje podpor socialno in ekonomsko ogroženim dijakom pri šolanju, da naj ostane enak kot v preteklem šolskem letu. O politiki socialnega varstva pa naj bi razpravljali na eni prihodnjih sej.

6. NEZAPOSLENI PO STANJU 31. 1. 1967

— število nezaposlenih oseb	213
od tega žensk	192
— struktura nezaposlenih po izobrazbi:	
PK	25
VK + K	5
NP (brez strokovne izobrazbe)	126
visoka, višja in srednja izobrazba	8
nižja izobrazba	49

OPOMBA (1):

- viri podatkov = statistični obrazci RAD-1
- primarne dejavnosti = kmetijstvo, gozdarstvo, lov in ribištvo
- sekundarne dejavnosti = rudarstvo, industrija, gradbeništvo
- terciarne dejavnosti = promet, trgovina, gostinstvo in turizem, ob. in komunal.

OPOMBA (2): viri podatkov = statistični obrazci RAD-1 za 1966. leto

Podatki so povzeti iz Biltena štev. 1 Skupščine občine Jesenice

LT

Uporabniki cest

Z novimi predpisi morajo biti vsi mopedi na cesti do konca leta opremljeni z registrskimi tablicami. Na oddelku za notranje zadeve pri občinski skupščini, kjer urejajo vse formalnosti v zvezi z registracijo mopedom, pa so povedali, da so zaenkrat registrirali šele 156 mopedom, medtem ko računajo, da je v občini okrog 800 mopedom. Čez tri mesece bo rok za registracijo mopedom potekel, zato naj lastniki mopedom ne čakajo do zadnjega dne, ker bo takrat gneča tako pri tehničnem pregledu mopedom, kot pri registraciji. Tehnične preglede delajo pri Ljubljana transportu, poslovna enota Jesenice, vsak dan od 7. do 14. ure, v sredo pa od 7. do 12. in od 14. do 18. ure, medtem ko lahko mopede registrirate na oddelku za notranje zadeve pri občinski skupščini v dneh, ko so uradne ure, to je vsak ponedeljek in petek od 8. do 12. ure ter v sredo od 14. do 18. ure.

Občinska komisija za vzgojo in varnost v prometu ima v svojem programu dela precejšen poudarek na prometni vzgoji in varnosti naših najmlajših. Tako bodo na primer v kratkem določili ceste, po katerih bodo otroci najhitreje in najvarneje prišli v šolo in iz šole domov. Prihodnji teden pa se bodo zopet pojavili na jeseniških cestah oziroma prehodih za pešce pionirji-prometniki. Tako se bodo otroci navadili na promet, predvsem pa bodo spoznali nevarnosti na cesti. Ob tem bodo tudi opozarjali pešce in voznike motornih vozil na prehode za pešce, kjer naredimo vsi največ prekrškov. O prehodih za pešce je bilo že veliko napisanega, še več povedanega, vendar žal vse to ne zaleže dosti in ni redek primer, da ljudje hodijo čez ceste tam, kjer ne bi smeli. Zato bomo disciplinirani in uporabljamo prehode za pešce, na noben način pa se ne bi smelo dogoditi, da ne bi upoštevali dobrohotnega navodila pionirja-prometnika, ki nam bo pokazal najbližji prehod za pešce, saj nam bo mogoče ravno s tem rešil življenje.

Komisija tudi urejuje poseben prometni kabinet, kjer bodo prikazali z različnimi slikami, grafikoni, fotografijami, filmskimi projekcijami in maketami različne prometne situacije na cesti ter posebno v križiščih. Nabavili so posebno maketno ploščo križišča, urejevanega s prometnim miličnikom, katerega gledamo s perspektive voznika motornega vozila. Maketa je prirejena tako, da je mogoče spreminjati slike križišča z različnimi situacijami. Prometni kabinet bo urejen do konca meseca in ga bodo lahko koristile vse šole, vključno z avtošolo ter seveda vsi ostali zainteresirani, ki se ukvarjajo s prometno vzgojo.

Teden požarne varnosti praznovali z delom

Občinska gasilska zveza Jesenice je **TEDEN POŽARNE VARNOSTI** praznovala z zelo bogatim delovnim programom. Teden požarne varnosti je za gasilce naše občine pomenil pregled sil in sposobnosti v obrambi pred požari in drugimi nesrečami.

V nedeljo, 24. septembra, je bilo v gasilskem domu Železarne posvetovanje strojnikov motornih brizgal iz vseh gasilskih društev naše občine. Vsi navzoči strojniki so z zanimanjem poslušali predavanja in razlage strokovno in tehnično sposobnih poklicnih gasilcev naše Železarne. Predavali so in demonstrirali praktično: Gregor Novak, Janez Novak, Franci Bahun, Alojz Sodja in Edvard Mesojedec. Strojniki iz gasilskih društev so po končanem posvetovanju in predavanjih sami ugotovili, da je bilo vse to za njihovo nadaljnje delo zelo koristno.

Že naslednji dan 25. 9., je imel poveljnik občinske Gasilske zveze Gregor Novak predavanje za delavce v obratu Planika v Zabreznici. Dan kasneje so poklicni gasilci Železarne imeli dvakrat predavanje in praktični prikaz kako je treba ravnati ob nesreči s plinom v delovni enoti PLAVŽ. Naslednji dan je ponovno predaval Gregor Novak v Poklicni gospodinjstvi šoli učencem, o ravnanju z električnimi in drugimi gospodinjstvi aparati. V četrtek 28. 9. so imeli praktične vaje prostovoljni gasilci Železarne Jesenice. Naslednji dan je bil strokovni pregled vseh gasilskih domov in naprav v občini.

Gasilski dom Železarne so obiskali tudi učenci osnovne šole oddelka Blejska Dobrava, še isti dan pa so v gasilskem domu na Jesenicah, za javnost zavrteli dva gasilska filma.

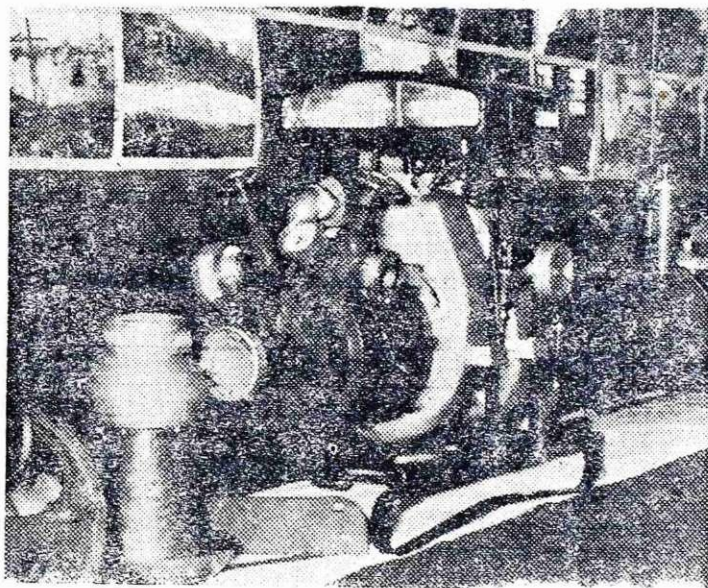
Ob pregledu hidrantov in

požarno varnostnega bazena na Murovi, so gasilci naleteli na kaj čudno sliko. Okoli bazena, ki je bil zgrajen za črpanje vode v slučaju požara, so bila naložena drva, da ni bilo mogoče priti do vode. Ko so naslednji dan jeseniški gasilci imeli na Murovi mokro vajo, je nekaj gasilcev pred vajo moralo odstraniti drva, da so lahko k bazenu dostavili motorko. Prav gotovo bi morala gozdna uprava in tisti, ki so skladali drva pomisliti čemu služi bazen, ki so ga založili z drvami.

Omenjeno mokro vajo, ki je zelo uspela in je bila dovolj koristna in poučna, je vodil poveljnik Gasilskega društva Jesenice Stane Tranter.

Največjo dejavnost so v tem tednu pokazali poklicni gasilci, ki so poleg navedenih in drugih predavanj pregledali tudi požarnovarnostne naprave v Železarni in na ostalem področju Jesenic.

Ostala prostovoljna gasilska društva v naši občini so v tem času urejevala svoje gasilske domove in pregledala požarnovarnostne naprave na svojem območju. Izvedla pa so tudi več dnevnih in nočnih sektorskih vaj, tečaje za izprašane gasilce in nekatera predavanja. Mnogo preobsežen bi bil članek, če bi opisovali ogromno delo, ki so ga gasilci v naši občini v tem času opravili z enim samim namenom in ciljem: **BITI VEDNO PRIPRAVLJEN POMAGATI BLIŽNJEMU V NESREČI.** Morda gre vse to preveč neopazno mimo nas in smo gasilec za njihovo nesebično in humano delo premalo hvaležni.

V gasilskem domu naše Železarne so vsi gasilski pripomočki vzorno urejeni

Slovesno praznovanje dneva pionirjev v jeseniški občini

29. septembra pred 25 leti so najmlajši borci jugoslovanskih narodov ustanovili svojo organizacijo. Zato so letos ta dan še posebno slovesno proslavili. Topla jesenska sonce je omogočilo pionirjem jeseniške občine, da so izvedli izlete, proslave, športne igre v počastitev svojega praznika. Pozanimali smo se, kako so preživeli ta dan člani pionirskih odredov posameznih osnovnih šol v jeseniški občini.

Pionirji pionirskega odreda Matije Verdnika na osnovni šoli Prežihov Voranc so ob svojem prazniku obiskali mnogo znamenitih krajev iz časov NOB. Tako so obiskali prvi razredi spomenik padlih borcev Podmežakljo in okrasili tudi ostala spominska obeležja na tem terenu. Drugošolci so bili pri spomeniku na Javorniku, tretji razredi so obiskali spomenik talcem in spomenik kurirjem na Belem polju pri Hrušici. Četrti razredi so se ustavili na Poljanah pri spomeniku, ki simbolizira revolucionarne sestanke pred začetkom vojne in pa začetke oboroženega

upora na območju jeseniške občine. Ogledali so si tudi krajevni spomenik, ki so ga prebivalci te majhne vasi pred kratkim postavili v spomin sovaščanom, ki so darovali življenja za svobodo. Del učencev petega razreda je bil na Obranci, kjer sta padli prvi žrtvi v NOB na Jesenicah. Drugi del pa je odšel na Pristavo. Šesti razredi so imeli daljši pohod. Obiskali so grob Staneta Zagarja na Srednji Dobravi pri Kropi, na svojem pohodu pa so šli tudi skozi Kamno gorico in na Jamnik. Najdalje so odšli učenci sedmih in osmih razredov, ki so v

premstvu tov. Konoblja počastili spomin Joža Gregorčiča na Lipniški planini, odšli pa so tudi na Vodiško planino, kjer so si ogledali spomenike in pa v Dražgoše, kjer je bila legendarna bitka Cankarjevega bataljona.

Na vseh teh krajih so pionirji položili cvetje v spomin borcem, imeli pa so tudi krajše komemoracije z recitacijami in partizanskimi pesmimi. V teh krajih so se seznanili z borbo gorenjskih partizanov. O teh dogodkih bodo pisali tudi šolske naloge, najboljše pa bodo objavljene v 1. številki šolskega glasila Mladi samorastnik.

Člani pionirskega odreda Tone Čufar osnovne šole Tone Čufar so na predvečer svojega praznika prižgali taborni ogenj v Ukovi. Tu so zbranim pionirjem pripovedovali o dogodkih iz NOB borci, ki so jih povabili v

svojo sredo. Naslednji dan so organizirali izlete v bližnjo okolico Jesenic. Tako so se odpravili prvi razredi na travnik za Savo. Drugi razred si je ogledal živalski vrt v Ljubljani, tretji razredi pa so se odpravili v Savske jame in obiskali graničarje v karavli. Četrti razred je bil v Plavškem rovtu, peti razred pa v Begunjah in v Dragi. Učenci šestih razredov so odšli čez Dobravo in skozi sotesko na Katarino. Sedmi razredi pa čez Dobravo in skozi Vintgar na Poljane. Del mladincev iz osmega razreda se je povzpela na Mežakljo, dva oddelka pa sta odšla prek Dobrave v Završnico in nazaj. Pionirji so v teh krajih prirejali kratke programe ob spomenikih in na ta način počastili spomin na padle borce. To so bile dramatizacije partizanskih zgodb, deklamacije in partizanske pesmi. Učenci tretjih razredov, ki so obiskali karavlo, so se pogovarjali z graničarji in marsikaj zanimivega izvedli o življenju čuvajev naših meja. Učenci z Blejske

Dobrave pa so obiskali gasilce na Jesenicah.

Tudi pionirji s Koroške Bele — člani pionirskega odreda Joža Zupana — Ježka niso pozabili na svoj praznik. Ob tej priliki so imeli v prostorih osnovne šole svojo letno konferenco, kamor so povabili predstavnike družbenopolitičnih organizacij in starše prvošolcev. Lanski predsednik je pozdravil vse navzoče in jih seznanil z delom pionirske organizacije v preteklem letu. Nato so izročili dolžnosti novemu štabu, katerega predsednik je prebral program za to šolsko leto. Vrhunec proslave je bil sprejem 72 cicibanov v pionirsko organizacijo. Nove člane so tudi skromno pogostili. Priredili so jim tudi kratek kulturni program z recitacijami, baletom in pesmimi.

Istega dne so na šolskem igrišču za osnovno šolo priredili tekmovanja »med dvema ognjema« in v odbojki.

Zanimivo so proslavili 29. september pionirji iz osnovne šole v Žirovnici. Organizirali

Pred letno shupščino Zveze kulturno prosvetnih organizacij občine Jesenice

Kulturi enakovredno mesto v družbenem dogajanju

Za 8. oktober letos predvidena redna skupščina Zveze kulturno prosvetnih organizacij občine Jesenice je iz tehničnih razlogov preložena na nedeljo, 15. oktobra. Gostitelj skupščine bo jeseniška Svoboda. V delavskem domu pri Jelenu se bodo zbrali delegati kulturno prosvetnih društev, organizacij in ustanov vse občine. Skupščina naj bi ocenila delo dokaj razvejane in razgibane kulturno prosvetne in umetniške dejavnosti v občini v zadnjih dveh letih, obenem pa nakazala smernice in pota za nadaljnje delo.

Če je pogled za nazaj obarvan z ne preveč rožnati mi barvami, kajti gospodarska reforma in z njo zvezano zmanjšanje sredstev za kulturo sta povzročila določeno stagnacijo in zastoj na kulturno umetniškem področju, potem je pogled v naprej veliko bolj spodbuden in obetajoč. Prvič zaradi kongresa Zveze kulturno prosvetnih organizacij Slovenije, ki je predviden v aprilu 1968, drugič pa zaradi delovnega programa kulturno prosvetnega zbora republiške skupščine, ki poleg mnogih problemov iz prosvetnega, kulturnega in znanstvenega področja zajema tudi rešitev problema urejevanja učinkovitejšega financiranja kulturno prosvetne dejavnosti, kakor tudi posebno obravnavanje amaterskega kulturno umetniškega dela. Razumljivo je, da se bo o teh osnovnih problemih moral jasno izreči tudi kongres republiške zveze, zlasti še, ker se je ves kompleks nerešenih problemov in vprašanj kulturno prosvetnega in umetniškega področja obravnaval zelo enotno in bil prepuščen boljšemu ali slabšemu občutku in posluhu posameznih občin. Kljub teritorialni samoupravi občine in zlasti njeni materialni samostojnosti pa postajata vse bolj jasna zahteva in prepričanje, da proble-

mov kulture, znanosti in umetnosti ni mogoče reševati v občinskih okvirih, če niso rešeni ne samo v širših regionalnih etično geografskih okvirih, temveč tudi in predvsem v celovitem območju in iz enotne podobe republiških meja in njenih obrobij.

Ob takih stališčih seveda tudi kulturna politika naše jeseniške občine dobiva drugačne razsežnosti in vsebino. Geografski položaj nas je že doslej silil, da smo dokaj uspešno predstavljali most med tremi nacionalnimi in precej raznorodnimi kulturami. Ansambel narodnih plesov jeseniške Svobode, pa tudi likovna sekcija DOLIK sta se že uveljavila kot ambasadorja naše kulture ne samo pri slovenskem življu v zamejstvu, temveč tudi pri drugih, da tako rečemo tujih potrošnikih kulture. Razumljivo je, da sta folklor in likovna umetnost po svojem izrazu vsesplošno razumljiva. Nič manj pa ni razumljivo, da lahko predstavljata prehod k posredovanju in zamenjavi še drugih kulturnih dobrin. Zgledi obmejnih mest, kot so Radenci, Murska Sobota, Nova Gorica in še kakšno, so dovolj zgovorni dokazi, do kakšnih dimenzij in vrednot se lahko razrasejo tudi in samo — recimo jim — občinska kulturna stremeljenja.

Seveda pa je za take dosežke treba imeti res trdno in kvalitetno osnovo v domači kulturni dejavnosti. In če smo odkriti, se ta osnova v naši občini, ki je še pred leti bila na številnih področjih na zavidljivi višini, v zadnjem času krha in slabi. Res je, tako kot v slovenskem merilu sploh, da število amaterskih prireditev v občini pospešeno upada, po večini na račun slabših in lahko pogrešanih prireditev. Res pa je tudi, da je v zadnjem času začela upadati tudi kvaliteta preostalih in doslej le še primernih dobrih prireditev. Prav gotovo bo morala za te pojave najti odgovor skupščina Zveze kulturno prosvetnih organizacij, pota rešitve pa ubrati z vsemi činitelji, ki jim je razvoj in rast kulture v občini ne samo pri srcu, temveč tudi dolžnost. Ob teh načelnih ugotovitvah pa ostaja za reševanje še vrsta drobnih, na videz nepomembnih, v resnici pa lahko odločujočih problemov, ki tarajo posamezna društva in organizacije. Skupščina bo morala med njimi izbrati tista, katerih rešitev se že predolgo odlaša in to so predvsem kadrovske in v nič manjši meri tudi materialne zadeve. In čisto nazadnje bo morala skupščina tudi jasneje in trdneje postaviti in določiti mesto Zvezi kulturno prosvetnih organizacij v občini in še posebej v krajih delovanja posameznih društev in organizacij, temeljiteje opredeliti njeno družbeno vlogo in funkcijo pri reševanju kulturnih problemov in ji zagotoviti enakovrednejše

mesto v vsem družbenem dogajanju občine. Le tako bo kos nalogam, ki jo čakajo in le tako bo lahko resničen uresničevalec kulture železarskih Jesenic, katerih obveznosti in dolžnosti ne samo v občinskih, temveč tudi širših

in vseslovenskih okvirih ni mogoče zatajiti in se jim ogniti.

V tem smislu zaželimo skupščini Zveze kulturno prosvetnih organizacij občine Jesenice čim več delovnega uspeha! — nj

Anton Repnik - slikar samouk razstavlja na Jesenicah

V naslednjih desetih dneh bo mala dvorana v delavskem domu sprejela pod svojo streho nenavadnega gosta — slikarja samouka, naivca ANTONA REPNIKA, kovača iz Mute. Repnik je bil rojen leta 1935 v št. Vidu nad Vuzenico. Izučil se je čevlarske obrti, od leta 1956 pa dela kot priučen kovač v tovarni poljedelskega orodja v Muti. Kot slikar je izrazil naivce, ki ga odlikuje samoniklost. Doslej je razstavljal v Slovenj Gradcu, Celju, Mariboru, Velenju, Šoštanju, na Muti, v Kranju in na Dunaju. Od leta 1962 se izpopolnjuje v slikarski šoli prof. Karla Pečka v Slovenj Gradcu.

Repnik v svojih risbah v olju prikazuje svojo najbližjo okolico, ljudi pri svojem dnevnem opravilu. Iz njegovih slik odseva preprost realizem, poln zdravega opazovanja okolice in življenja. Motivi so nekoliko grobi, robustno obdelani, vendar dovolj prepričljivi, pa tudi pretresljivi, včasih pa tudi komični.

Razstava, ki jo prireja likovna sekcija DOLIK v okviru DPD Svoboda Tone Čufar

Jesenice, bo odprta jutri, v soboto ob 18. uri s kratkim kulturno umetniškim programom v mali dvorani delavskega doma na Jesenicah. Razstava slik samouka Antona Repnika je že enajsta razstava v tem letu, do konca leta so na programu še štiri razstave. Razstavo si lahko ogledate vsak dan od 8. do 18. oktobra od 9. do 12. in od 14. do 19. ure.

O delu sekcije za proizvodnjo jekla...

(nadalj. z 10. strani)

niso vedno zainteresirane na istem vprašanju. V takih primerih je razprava zelo živahna in končno o tem odloči šele glasovanje.

Poleg teh strokovnih vprašanj obravnavajo na zasedanju sekcij pogosto tudi vprašanje standardov za posamezne materiale. To velja pri sekciji za proizvodnjo jekla, posebno za fero zlitine, pri čemer pa naša država ne sodeluje. Na tem področju pride pogosto tudi do zelo živahnih razprav med državami, ki fero zlitine kupujejo in tistimi, ki jih prodajajo. Pri izdelavi standardov za fero zlitine so seveda interesi med kupci in prodajalci zelo različni.

Naša država se je šele v letu 1966 priključila k sodelovanju v sekciji za proizvodnjo jekla in fero zlitin. Zato bodo tudi rezultati tega sodelovanja prišli postopno do izraza, ker smo dejansko šele sedaj pričeli koristiti izkušnje ostalih držav, članic SEV na posameznih strokovnih področjih.

Na koncu moram omeniti, da so poleg samega sodelovanja na teh zasedanjih izredno važni tudi osebni stiki med člani posameznih delegacij, ki so strokovnjaki za proizvodnjo jekla. Na ta način je tudi mogoče izmenjati izkušnje iz posameznih strokovnih področij.

Iz zgoraj navedenih razlogov je razvidno, da je sodelovanje naše države na zasedanjih sekcije za proizvodnjo jekla in fero zlitin komisije za črno metalurgijo SEV koristno že sedaj in bo z uvajanjem nove tehnologije pri nas še bolj v bodoče.

K.

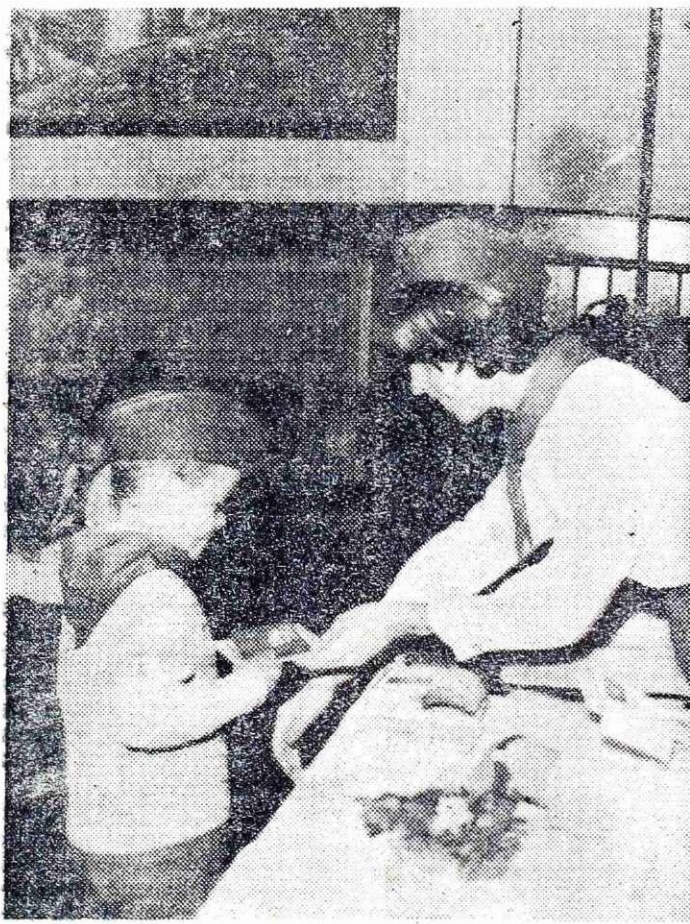
rali so skupen pohod na Poljane, kjer so izvedli kratek program ob spomeniku. Zanimivo je, da so organizirali tukaj tudi letno konferenco pionirskega odreda. Rudi Baloh. Konferenca je potekala na običajen način, prebrali so poročilo in izvolili nov štab. Torej so člani tega odreda nadaljevali tradicijo predvojnih revolucionarnih borcev, ki so se ravno tako zbirali na Poljanah na razne sestanke in jim je tudi posvečen spomenik na Poljanah. Pionirji iz Zirovnice so organizirali tudi dveurne športne igre. V soboto pa so si v okviru proslav ob dnevu pionirjev ogledali predstavo domače amaterske gledališke skupine »Dve Marički«.

Pionirji v Mojstrani so imeli 29. septembra v okviru proslav dneva pionirjev najprej razredne proslave v počastitev svojega praznika, nato pa so nameravali izvesti športna tekmovanja. To se jim je le delno posrečilo, ker je bilo preveč rose, ki je onemogočila, da bi te športne prireditve do konca izvedli. Za zaključek prosla-

ve pa so odšli člani pionirske organizacije k Peričniku.

Tudi pionirji iz osnovne šole Kranjska gora, so svoj pionirski praznik praznovali v naravi. Prvi in drugi razredi so imeli igre z žogo v naravi, tretji in četrti so imeli pohod v smeri hotela Erika, učenci od petega do osmega razreda pa so imeli pohod v Tamar in medsebojne tekme v rokometu.

Pionirji jeseniške občine so svoj praznik slovesno in dostojno proslavili. Potrudili so se še posebno zato, ker je to že 25-letnica obstoja njihove organizacije, za kar jim iskreno čestitamo. Pohvalili so jih tudi člani Zveze borcev, ki z veseljem ugotavljajo, da naši najmlajši še niso pozabili zgodovinskih tradicij osvobodilne borbe jugoslovanskih narodov in so za svoj praznik obiskali vsa pomembnejša zgodovinska obeležja NOB v jeseniški občini in njeni okolici. Člani ZB so poudarili, da bodo vedno radi po svojih najboljših močeh sodelovali pri takih in podobnih proslavah.

Za najmlajše — cicibane, je sprejem v pionirsko organizacijo najlepši dan

Vietnam - poligon za preizkušnjo novih orožij Amerikancev

Veliko premalo so upoštevane zahteve socialističnih in neangažiranih držav ter naprednega človeštva, da bi se spopad v Vietnamu končal in prepustilo reševanje lastnih problemov le sebi, to je Vietnamcem. Vso razumno človeštvo je strah pred dnevi, ki prihajajo, je strah nad vedenjem trdnjave »zahodne svobode in demokracije«, ki skuša tudi v Latinski Ameriki in Afriki z raznimi prevratni ali drugimi oblikami agresije, kot na primer v Grčiji in Izraelu, postaviti fašistične diktature.

Naša država, kakor vse socialistične in neangažirane države, vidijo v Vietnamu in drugod ameriško obsedenost, da bi se vse države morale razvijati po konceptu Washingtona in v njihovi ekonomski nadvladi kakršno svet še ni videl.

Globoko v armirano-beton-skem labirintu podzemlja Pentagona (generalni štab ameriške vojske), se nahaja soba št. BC 956. V njej je najvažnejši oddelek tajne službe, kjer grupa obveščevalcev analizira najvažnejše špijonske podatke gospodarskega, političnega in vojaškega značaja. V tej sobi se na velikih diagramih označuje stanje in aktivnost v Sovjetski zvezi in v drugih socialističnih državah v današnjem trenutku, med njimi tudi v Jugoslaviji. Vodi se evidenca o proizvodnji jekla in nafte, o drugih panogah gospodarstva, o oborožitvi, o gibanju vojaških enot, o proizvodnji električne energije, o potovanju državljanov itd.

Iz tega centra posredujejo tudi predloge o pošiljanju ameriških enot v Južni Vietnam. Kakšne so te številke: aprila leta 1962 je bilo v Južnem Vietnamu 9.000 ameriških vojakov, maja 1964 že 16.500, julija 1965 72.000, novembra 1965 165.700, oktobra 1966 331.000, marca 1967 466.000.

Iz tega centra tudi posredujejo predloge za preizkušnjo novih vrst orožij. Na osnovi tega je ministrstvo obrambe ZDA in komite načelnikov štabov sprejel njihov predlog, da se v borbi proti Vietnamcem preizkusi več novih vrst vojaških strupov.

Tako se je sedaj zvedelo, da že dalj časa uporabljajo v borbi proti južnovietnamskim partizanom strupe, ki razdražujejo človeka, potem zelo močne solzilce in nove psihološke - kemične vojne strupe pod oznako BC in LSD. Te strupe, ki jih v drugi svetovni vojni ni upal uporabljati Hitler, danes uporabljajo Amerikanci tako, da jih posipavajo iz avionov, s pomočjo minometalcev, topovskih granat ali ročnih bomb. Uporabljajo pa tudi posebne visokotlačne črpalke, s pomočjo katerih ubrizgavajo te strupe v razne tunele ali druga skrivališča partizanov. Pri eni izmed takih akcij v okolici Giu-Noa je bilo ubitih 30 partizanov. Po do sedaj znanih podatkih pa je bilo zastrupljenih okoli 6.000 vietnamskih partizanov. Amerikanci pa so tudi na sebi poskusili učinek tega bojnega strupa. Zaradi neprecizne

ocenitve meteorološkega stanja, namreč veter je pihal v nasprotno smer, to je v smeri ameriških položajev, je umrlo 80 ameriških vojakov, 124 pa je bilo zastrupljenih. Poleg bojnih strupov pa preizkušajo in raziskujejo tudi novo vojno tehniko.

To ameriško kemijsko orožje pa interesira tudi nekatere njihove zaveznike. Med njimi zahodne Nemce. Tako se v Vietnamu nahaja večja grupa vojnih specialistov - kemičarjev, ki aktivno sodelujejo pri ugotavljanju učinka teh strupov na ljudeh in na rastlinah.

Žrtve so žal velike, toda

vietnamski narod je kljub tako ogromni tehnični in številni nadmoči Amerikancev složen in bo zdržal več kot Amerikanci in več kot oni mislijo, da bodo. Vedno večja zmedenost se kaže v izjavah politikov in vedno vztrajnejše so zahteve narov vsega sveta, da se mora za mir na svetu nekaj narediti in mednarodno ozračje pomiriti.

Tudi v Jugoslaviji je CIA - ameriška obveščevalna služba - začela s svojim razdiralnim in vohunskim delom. Pred nekaj tedni smo brali v Delu članek, v katerem piše, kako so se razkrinkovale mreže te prosule organizacije. Izvirale so iz centrov v Grčiji in Italiji. Njihova dejavnost pa se je povečala ob agresiji Izraela na arabske države.

Ta članek nam v kratkem pojasnjuje nekatere oblike dela ameriške obveščevalne službe, uporabo vojnih strupov in drugih prepovedanih sredstev. Cilji in akcije pa so nam znane. Vendar še veliko premalo vemo o grozodejstvih, ki se dogajajo v Vietnamu, toda vietnamsko ljudstvo si ne želi ničesar drugega, kakor to, kar smo si mi želeli skozi vsa leta druge svetovne vojne - mir in svobodo.

Toda vedno bolj so nam znana dejstva ameriške poranjanja komunistične subverzije hoče zavarovati ustaljeni red zahodne demokracije in svobode, ne glede s kakšnimi žrtvami.

aR

Priznanje krajevni skupnosti Podmežaklja

Krajevna skupnost Podmežaklja je v letošnjem poletju na lastno pobudo razširila in preuredila prostor, ki služi za igralnico eni skupini predšolskih otrok iz otroškega vrtca Julke Pibernik. Prostore za vrtec je KS zgradila in jih tudi sama vzdržuje že od leta 1962.

Ob začetku letošnjega šolskega leta pa so bili otroci, starši in uprava vrtca nemalo presenečeni, saj je igralni-

ca povsem spremenjena. Razširili so jo, vzdali še eno okno, obnovili pod, ga obložili s parketom, jo prebelili, stene pa v višini 1,5 m obložili z lično oblogo ter nabavili novo peč. Sedaj je igralnica primerno velika, zračna in svetla in se otroci v njej dobro počutijo.

Za izvršitev navedenih del je KS Podmežaklja porabila čez 500.000 S din. Največ zaslug za to preureditev ima

predsednik KS Podmežaklja tov. Tone Klinar, ki smo mu dolžni izreči javno priznanje in zahvalo.

Te vrstice so napisane KS Podmežaklja v zahvalo, ostalim krajevnim skupnostim pa v spodbudo, da bi tudi druge začele vsaj razmišljati o njihovi osnovni nalogi - skrbni za razširitev in izboljšanje materialnih pogojev za otroško varstvo.

K. Koplan

Neizkoriščene možnosti

V okviru razstavne politike likovne sekcije DOLIK pri DPD Svoboda Tone Cufar Jesenice se že četrto leto vrstijo slikarske, zgodovinsko dokumentarne in etnografske razstave. Povprečno po 16 razstav letno daje velike možnosti Jeseničanom in okoličanom, predvsem pa šolski mladini za spoznavanje likovnega sveta in drugih zgodovinsko-dokumentarnih vrednot naše preteklosti.

Dosedanja evidenca obiska kaže zelo ustaljeno število individualnih obiskovalcev, ne glede na letni čas in vrsto razstave. To je zelo ugodna ugotovitev, ki potrjuje, da imamo na Jesenicah že velik krog rednih obiskovalcev (povprečno 1.400 na razstavo). Mnogo bolj neugoden pa je prikaz kolektivnih obiskov šolske mladine (povprečno 300 na razstavo), čeprav imamo samo na območju Jesenic čez 3.000 učencev in dijakov. Težko je ob izredni pestrosti razstav zapisati pravi vzrok za slab odziv naših šol. Predvsem pa si je to zelo težko razlagati ob dejstvu, da je poleg drugega tudi smoter likovnega pouka v osnovni šoli:

— da seznanja učence z osnovnimi likovnimi področji ob primerih likovnih del različnih vrst in stilov, s poudarkom na sodobnih in domačih likovnih stvaritvah ter likovnih spomenikih iz učenčevega okolja;

— da razvija sposobnosti doživljanja lepote likovnih del, ustvarjalno veselje, goji ljubezen do likovne umetnosti, vzbuja zanimanje in potrebo po obiskovanju likovnih razstav in kulturnih spomenikov, spoštovanje do li-

kovne kulturne dediščine ter razumevanje za vlogo likovne kulture v socialistični družbi.

Po vsem tem lahko zaključim, da jeseniške in okoliške šole ne izkoriščajo možnosti,

ki jo imajo poleg njih na Gorenjskem le še šole na območju Kranja in Skofje Loke. Na razstavah so redki tudi pedagogi sami, čeprav bi tudi za njihovo lastno likovno-estetsko izpopolnjevanje na razstavah lahko dobili mnogo novega, svežega. Organi šol bi morali od časa do časa spregovoriti tudi o takih vprašanjih oziroma o uresničevanju vzgojnih smotrov pri posameznem učnem predmetu.

Partizanski humor

IDENTIFIKACIJA...

Ko so na Primorskem zajeli partizani prve nemške ujetnike, je bil med njimi tudi neki protestantski pastor. Čeprav je pravil, da je duhovnik, mu sprva partizani niso hoteli verjeti. Zakaj nosil je pravo vojnaško uniformo, bil pa je tudi dobro oborožen. Kako bi ugotovili, če je res duhovnik, kako bi ga »identificirali«? Pa so se znašli! Poklicali so nekega slovenskega duhovnika, ki je bil v partizanski enoti in pričela sta govoriti po latinsko...

POMAGAJ SI SAM...

Mlad izobraženec se je, prišedši k partizanom, javil komisarju čete in mu med drugim potožil, da je malone

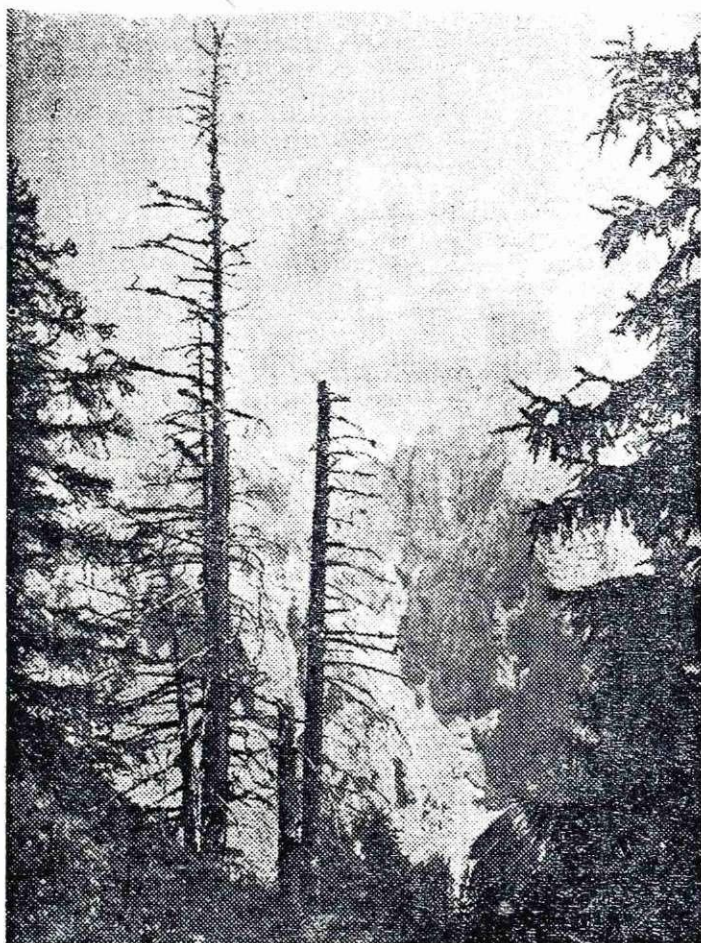
gol. Komisar ga mirno poslušal, nato pa mu svetuje, naj na listek napiše vse, kar potrebuje. Novinec se res ravna po komisarjevem nasvetu in mu nato izroči »trebovanje« z vrsto zelenih predmetov. Zatem pa mu komisar da puško z naboji in pravi: »Listek kar ti shrani, da boš vedel, kaj potrebuješ. Nabavi si boš namreč sam pri Italijanih: pridruži se našim, ki gredo nočjo v akcijo!«

NESPORAZUM

Mitralježec Sandi je bral Radijski vestnik. Čez čas je pogledal tovariša, ki je sedel zraven in mu rekel: »Ti, Varšava je padla!«

»Varšava, praviš? Pa je nisem poznal. V kateri brigadi pa je bila?« se je drugi začudil.

»V kakšni brigadi neki. Saj to je vendar poljsko mesto!«

Jesen je v naših gorah najlepša

Telesna kultura

Hokejisti pred novo sezono

V soboto zvečer so se na Jesenice vrnili hokejisti enajstkratnega državnega prvaka v hokeju na ledu. Bili so na turneji v ZRN in CSSR. V Nemčiji so igrali kot reprezentanca Jugoslavije na tradicionalnem mednarodnem turnirju v Mannheimu, v CSSR pa so nastopili kot moštvo Jesenic. Predvidoma bi hokejisti morali v CSSR ostati do 7. t. m. na pripravi. Ker pa se je v nedeljo pričelo državno prvenstvo CSSR, niso dobili nikjer ledene ploskve za vadbo.

Priprave na Čehoslovaškem je vodil novi trener Oldřih Mlčoch, ki zahteva izredno disciplino, vendar so ga igralci kljub temu zelo lepo sprejeli in so z vodenjem treningov zelo zadovoljni. Na turneji se je lažje poškodoval Felc,

tako da na Čehoslovaškem sploh ni stopil na ledeno ploskev.

Ekipe Jesenic bo 17. t. m. odpotovala v Sofijo, kjer jo čaka prva tekma za pokal evropskih prvakov. Na upravi hokeja kluba Jesenice so sprejeli sklep, da bodo v Belgijo odpotovali s poseb-

nim avionom ljubljanskega Adria avioprometa. Ker na pot odpotuje le 20 igralcev, so pri upravi sklenili, da bodo v avion vzeli še okoli 30 navijačev. Cena potovanja, prehrane in prenočišča je 25 tisoč S din. Prijave pa sprejema uprava Športnega društva Jesenice.

Neutemeljene govorice

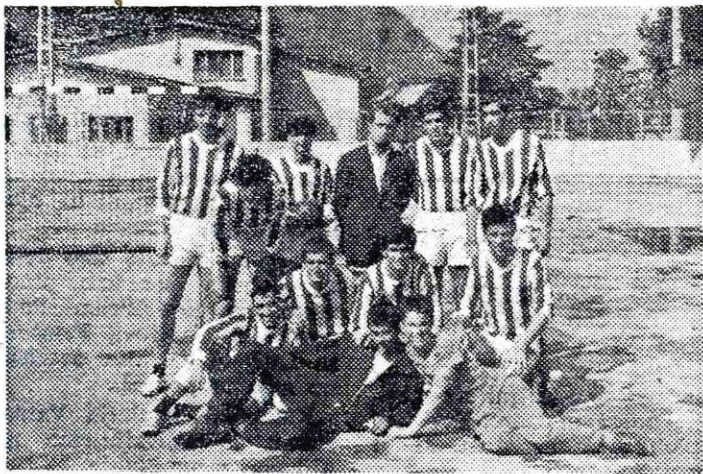
Večkratni državni reprezentant in eden najboljših jeseniških hokejistov Franc Smolej ni potoval z našo izbrano vrsto v ZRN in CSSR. Ker o njegovi odpovedi krožijo po Jesenicah razne govorice, da namerava prekiniti z igranjem hokeja in se povsem posvetiti delu v Železarni,

smo ga zaprosili, da nam na to vprašanje odgovori.

»V zadnjem času sem imel nekaj težav z upravo hokeja kluba Jesenice, vendar so bile le sekundarnega značaja. Trenutno sem zaposlen na upravi osnovnih sredstev v Železarni na delovnem mestu tehnika. Ker mi delo in čas ne dopuščata, da bi kadarkoli zapustil Železarno, sem moral odpovedati turnejo v ZRN in CSSR. Hokej nameravam igrati še naprej, vendar ne bom mogel potovati vedno z našo izbrano vrsto. Po vsej verjetnosti pa se tudi ne bom mogel udeležiti vseh treningov. Vse govorice, da bom prenehal igrati hokej so neutemeljene.«

P. K.

Dopisujte v Železarja!

Rokometaši z Jesenic so iz tekme v tekmo boljši

Rokomet

Kranjska gora : Škofja Loka 14:14 (7:7)

V V. kolu GRL sta se ekipi Kranjske gore in Škofje Loke na igrišču Zagmajnica razšli z neodločenim izidom 14:14. Ekipe Kranjske gore je nastopila oslabiljena. Poleg Mlakarja ni igral P. Senčar, razen tega pa je bil v peti minuti drugega polčasa teže poškodovan Svetlin. Kljub temu so domačini uspeli izvesti eno točko, čeprav bi z večjo pazljivostjo v obrambi v zadnjih minutah lahko zma-

gali, saj so vodili z dvema goloma razlike. Tekma je bila enakovredna in precej nervozna. Gole za Kranjsko goro so dosegli: Modrič 7, Gazvoda 5, Uderman 2.

Najboljši pri domačih je bil vratar Dominko.

Naslednji nasprotnik Kranjske gore je Radovljica. Tekma bo v nedeljo ob 10. uri v Kranjski gori na igrišču Zagmajnica.

— in

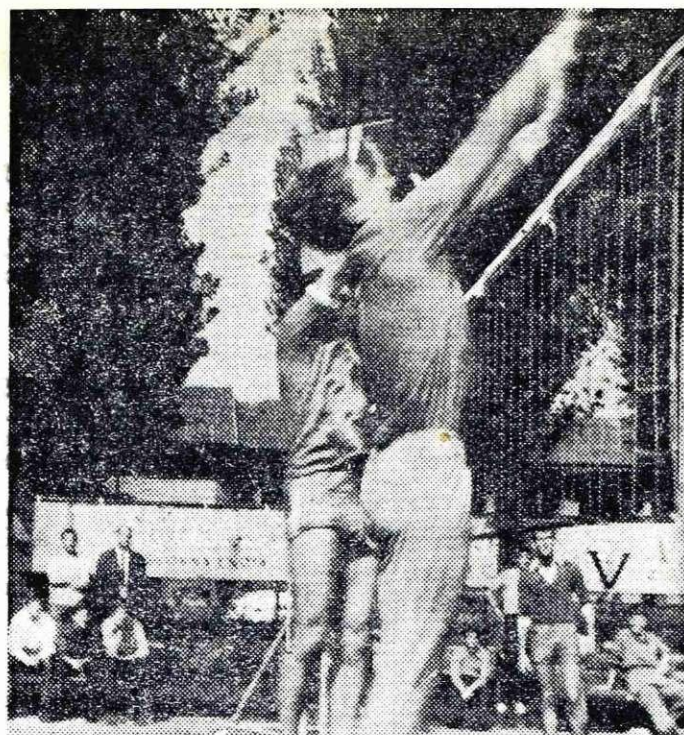
Kranj B : Jesenice 14:15

Na rokometnem igrišču v Kranju je bila v nedeljo dopoldan odigrana prvenstvena tekma gorenjske rokometne lige. Srečali sta se moštvi Jesenic in Kranja B. Zmagali so gostje s 15:14 (8:6).

Igralci Jesenic so z zmago nad moštvom Kranja dokazali, da igrajo iz tekme v

tekmo lepši in boljši rokomet. Zmaga Jeseničanov je na tujem igrišču povsem zaslužena. Gole za naše moštvo so dosegli: Prešeren 3, Berlišk 5, Pogačnik 2, Mlekuš 2 in Žmitek 3. Za goste pa sta bila najbolj uspešna Žun in Polanc.

P. K.

Naši odbojkarji so v SOL pristali na tretjem mestu

Jesenice : Slovan 47:83

Na igrišču Podmežaklje je bila v soboto zvečer odigrana predzadnja tekma slovenske košarkarske lige za ženske. Igralke Slovana so premagale Jesenice s 83:47 (44:15). Tekmo sta pred okoli 200 gledalci sodila Oblak in Strickberger iz Ljubljane.

JESENICE: Vudrič 15, Koren, Mušič 4, Vujatovič, Benedičič 17, Drobnič 2, Dvoržak, Bertonec 4, Mertelj, Oblak, Ivnik 5.

Košarkarice ljubljanskega Slovana so si z izdatno zmago nad našimi igralkami še bolj zatrdno zagotovile naslov letošnjega prvaka. Gostje z domačimi košarkaricami niso imele težkega dela. Res pa je, da Jeseničanke že dolgo niso igrale tako slabo, ka-

kor v soboto zvečer. Našim igralkam tokrat ni šlo in ni šlo, medtem ko so gostje dosegale koše iz vseh pozicij.

Casopisno podjetje Delo je na prvenstveni tekmi v predaji sedme štafetne palice na gradnega tekmovanja tega lista, fotografiralo gledalce. Prva z Jesenic se je brzojavno javila Jožica Draksler, dijakinja III. letnika jeseniške gimnazije, in s tem postala gledalka tedna. Za športnika tedna pa si je izbrala Andreja Klinarja, kandidata za olimpijske igre v Grenoblu. Še ta teden bo novinar časopisnega podjetja Matic Dermastia imel razgovor z obema zgoraj omenjenima.

Igralke Jesenic bodo v nedeljo odigrale zadnjo tekmo in to v Mariboru. Nasprotnik bo moštvo Maribora 66.

Uspeh jeseniških šahistov

Pred kratkim se je vrnila ekipa šahovskega društva Jesenice z desetdnevnega gostovanja na Poljskem, kjer je odigrala tri dvoboje.

Med potjo so si ogledali znano žensko taborišče Birkenau, v katerem so imeli zaprtih prek 300.000 žensk iz celega sveta. Posebno zanimiv je bil ogled znanega taborišča Oswiecym, enega od najstrašnejših taborišč v drugi svetovni vojni, kjer so fašistični okupatorji pomorili oziroma upelili čez 6 milijonov ljudi, med njimi največ Židov. Pretresljivo sliko nam nudi množica čevljev, oblek, las in otroških igračk.

Že prvi dan našega bivanja v Varšavi smo v večernem času odigrali dvoboj proti četrtoplasiranemu moštvu iz prvenstva Varšave in to šahovskemu klubu REDUTA. Že po drugi uri igranja je bilo jasno, da bomo zmagali z visokim rezultatom, kljub temu, da so bili okrepljeni s štirimi igralci kluba, s katerimi smo igrali šele naslednji

dan. Dvoboj se je končal z zmago našega društva z rezultatom 8:2.

Naslednji večer smo bili gostje šahovskega kluba MARYMONT, s katerim smo prav tako odigrali dvoboj na 8 moških in 2 ženskih tablah. Tudi ta klub ni bil kos naši ekipi in končni rezultat je bil 8,5:3,5 v našo korist.

Naslednji dan pa so nam pripravili najmočnejšega nasprotnika in to šahovsko reprezentanco mesta Varšave. Ekipe Varšave je nastopila v izredno močni zasedbi, manjkali so le trije mojstri, saj je nastopilo šest mojstrov in dva mojstrska kandidata, med njimi tudi letošnji prvak glavnega mesta Poljske. Vsekakor smo bili po doseženih kategorijah daleč za njimi, in smo vsi želeli, da bi igrali z njimi vsaj neodločeno, ali pa da bi dvoboj izgubili z minimalnim rezultatom. Že po dve in pol urnem igranju je bil presenetljiv rezultat, saj smo vodili že z 2:0. Ljiljakova je dobila z Litmanowicz-

zevo, medtem ko je Štrumbel z efektno žrtvijo premagal dvakratnega mladinskega prvaka Poljske. Novo zmago nam je prinesel mojster Kržišnik na I. deski, medtem ko so na II., III. in IV. deski igralci med seboj remizirali. Kmalu nato so Poljaki z zmago nad Roblekom malo ublažili rezultat in po prekinitvi partij, ki so bile ocenjene, smo dosegli še 1,5 točke in sicer z zmago Pongračeve in remijem Krajnika. Končni rezultat dvoboja je bil 7:3 za naše društvo.

V dopoldanskih urah smo si ogledali bolj podrobno njihovo glavno mesto, ki je mnogo pretrpelo med drugo svetovno vojno. Mesto je v glavnem že pozidano ter se počasi razvija v veliko evropsko mesto.

Vsekakor nam bo to gostovanje ostalo v prijetnem spominu ter smo prepričani, da smo dostojno zastopali naše društvo in da smo tudi po rezultatih dokazali visoko stopnjo jugoslovanskega šaha.

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

7. in 8. oktobra ameriški barvni CS film **BANDITI ARIZONE**, ob 17. in 19. uri.
9. oktobra angleški barvni CS film **NALOGA ESKADRILE 633**, ob 17. in 19. uri.
10. in 11. oktobra amer. angl. film **GORA POGUBLJENIH**, ob 17. in 19. uri.
12. oktobra ameriški barvni CS film **NEPOMIRLJIVI**, ob 17. in 19. uri.
13. oktobra angl. franc. film **VESELI MUSKETIR**, ob 17. in 19. uri.
14. oktobra franc. ital. barvni CS film **ANGELIKA, ČUDOVITA LJUBIMKA**, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

7. in 8. oktobra amer. angl. film **GORA POGUBLJENIH**, ob 18. in 20. uri.
9. in 10. oktobra ameriški barvni CS film **BANDITI ARIZONE**, ob 18. in 20. uri.
11. oktobra ameriški barvni CS film **NEPOMIRLJIVI**, ob 18. in 20. uri.

12. in 13. oktobra francoski film **MOŠKO ŽENSKI SPOL**, ob 18. in 20. uri.

14. oktobra nem. jugosl. barvni film **KOMISAR X**, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE

7. oktobra francoski CS film **STRELA IN PEKEL**.
8. oktobra nemški barvni film **MISTERIJE BARA LOLITA**.

12. oktobra ameriški barvni CS film **BANDITI ARIZONE**.

14. oktobra francoski film **MOŠKO ŽENSKI SPOL**.

Kino KRANJSKA GORA

7. oktobra ameriški barvni film **MODESTY BLAISE**.

8. oktobra francoski film **MOŠKO ŽENSKI SPOL**.

12. oktobra amer. angl. film **GORA POGUBLJENIH**.

13. in 14. oktobra ameriški barvni CS film **BANDITI ARIZONE**.

Personalne vesti

SEPTEMBER

SPREJETI: 102 — od tega 10 štipendistov, 14 iz PIS in 78 iz JLA.

OBRACUNANI: 128 — od tega 8 starostno upokojenih, 12 izključenih, 15 sporazumno prenehanje dela, 8 potek delovne pogodbe, 1 umrl in 84 odhod v JLA.

STAROSTNO UPKOJENI:

FRANC BOLKA, roj. leta 1910, šamotarna — 22 let v ZJ; **MIHAEL GOLMAJER**, 1908, Javornik I — 36 let v ZJ; **JANEZ KAPUS**, 1909, promet — 38 let v ZJ; **GAŠPER KORDEŽ**, 1911, žična valjarna — 28 let v ZJ; **ALOJZ SOLAR**, 1907, varnostna služba — 15 let v ZJ; **JANEZ ZGAGA**, 1909, valjarna 2400 — 32 let v ZJ; **JOŽE ŽVAR**, 1912, valjarna 1300 — 21 let v ZJ in **FRANC STRŽINAR**, 1906, OZOD — 21 let v ZJ.

Vsem upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zaslužen pokoj!

UMRL:

Husnija Grgič, roj. 1941, HVŽ — 6 let v ZJ.
Svojcem naše iskreno sožalje.

RAZPIS

ZELEZARSKI IZOBRAZVALNI CENTER JESENICE pri Železarni

razpisuje
prosto delovno mesto
CISTILCA LITINE

Prijave in pogoje dobite na upravi ŽIC. Nastop službe takoj.

ŽIC Jesenice

IZKLJUČENI IZ DELOVNE ORGANIZACIJE:

Arif Bajrić, roj. 16. 10. 1939, šamotarna, Safet Cimiratić, 1. 1. 1949, livarna, Enver Čaušević, 10. 4. 1942, žična valjarna, Živko Džukanović, 11. 2. 1949, valjarna 2400, Stanko Kramberger, 31. 10. 1945, valjarna 2400, Mirko Maričić, 15. 11. 1948, žičarna, Miodrag Mijajilović, 22. 4. 1941, promet, Smail Selman, 20. 9. 1949, Javornik I, Stjepan Šafranić, 5. 2. 1942, žarilnica, Vincenc Stucin, 8. 7. 1939, žičarna, Martin Vidović, 11. 11. 1948, transport in Čedo Vučković, 15. 6. 1941, martinarna.

ZAHVALA

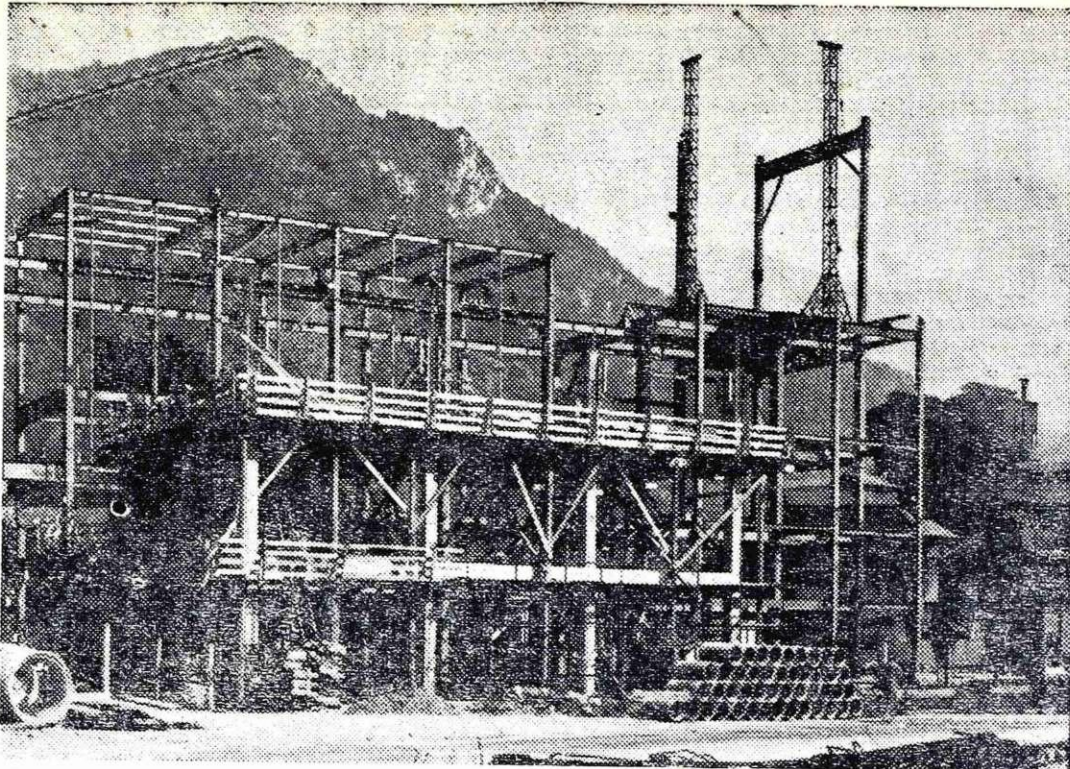
Sindikalnemu odboru HVŽ in upravnih služb se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč in izrečeno sožalje ob smrti moje mame.
Dita Šimenc, odprema HVŽ

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru valjarne Bela in izvršnemu odboru sindikata Železarne se najlepše zahvaljujem, ker so mi omogočili brezplačni dopust ter za denarno pomoč.
Lojze Grašič

OBVESTILO

Otroški vrtec »Julke Pibernik« na Jesenicah ima v poldanski skupini še nekaj prostih mest. Starši otrok, ki bodo šli prihodnje leto v šolo, izkoristite ugodno priliko in jih čimprej vpišite.
Uprava vrtca

Izgradnja II. faze aglomeracije dnevno spreminja podobo objektov

IZLET V IDRINO

Podružnica ZGRMIT prireja v soboto, 14. oktobra izlet, združen z ogledom rudnika in topilnice živega srebra v Idriji. Vse člane podružnice vabijo in prav tako tudi ostale člane DIT, da se zanimivega izleta udeležijo v čim večjem številu. Prevoz z lastnimi vozili. Prijave sprejema tov. Marjan Mrak v elektro jeklarni, tel. štev. 884, do 12. oktobra.

MERCEDES NA LICITACIJI

Železarna Jesenice razpisuje javno licitacijo za prodajo osebnega avtomobila Mercedes 180 (l. 1954) z vgrajenim radioparatom in rezervnim motorjem. Izključna cena je 18.000 N din.

Licitacija bo dne 17. 10. 1967 ob 10. uri v upravi osnovnih sredstev Železarne. Interesenti morajo pred licitacijo položiti kavcijo 300 N din v blagajni Železarne.

Upravni odbor STANOVANJSKEGA PODJETJA JESENICE

ponovno razglašajo prosti delovni mesti v servisnih delavnicah:

1. VODOVODNI INSTALATER

Kandidati za prosti delovni mesti morajo izpolnjevati splošne pogoje, kandidati za delovno mesto vodovodnega instalaterja pa še posebne pogoje:

da je KV vodovodni instalater z najmanj 2-letno delovno prakso pri instalacijskih delih centralne kurjave.

Kandidati za posamezno delovno mesto naj vložijo pismo prijavno z dokazili, da izpolnjujejo pogoje razglašene na splošni sektor stanovanjskega podjetja Jesenice v roku 8 dni od dneva, ko je razglasjen.

ZAHVALA

Prisrčna hvala sindikalni organizaciji za denarno pomoč, ki sem jo prejel v času moje bolezni. Bila mi je v veliko pomoč.

Adolf Može
I. topilec na plavžu

ZAHVALA

Ob izgubi dragega moža, očeta in starega očeta **FLORIJANA JENSTERLA** se iskreno zahvaljujem vsem, ki so nam ob njegovi bolezni pomagali. Posebno zahvalo smo dolžni Krivčevi, Perkonovi in Gorenjčevi ter sploh vsem sosedom, ki so nam pomagali.

Prav posebna hvala dr. Bahunu za lajšanje trpljenja. Zahvaljujem se vsem darovalcem vencev in cvetja ter tov. Zupanu za poslovlne besede ob odprtem grobu. Prav lepa hvala vsem lastnikom osebnih avtomobilov za dragoceno uslugo.

Se enkrat vsem prav iskreno hvala.

Zalujoči: žena Marjeta, sinovi Joža, Karl in Tone z družinami, hčerki Marica in Slavka z družino.

ZAHVALA

Ob prerani izgubi ljubljene žene, mame in sestre

IVANKE NOVŠAK

se iskreno zahvaljujem dr. Tancarju, dr. Hrušvarju ter osebju kirurškega in internega oddelka splošne bolnišnice Jesenice za lajšanje njenih bolečin.

Iskrena hvala tudi sosedom in vsem ostalim, ki so nam kakorkoli pomagali ob težki izgubi nepozabne pokojnice in jo spremili na njeni zadnji poti.

Zalujoči: mož Gustel, sin Gusti, hčerka Božena in Zvonka z možem, sestra Marija ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nepričakovani izgubi naše drage sestre in tete

JULKE LENIČ
roj. KLEMENCIC

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so nam v dneh žalosti nudili pomoč, sočustvovali z nami in jo v tako lepem številu spremili na njeni zadnji poti.

Posebno zahvalo smo dolžni dobrim sosedom, predvsem pa tovarišicam Podgornikovi, Jamrovi, Petačevi in Langovi za njih nesebično delo in pomoč.

Kolektivu podjetja Vatrostalne se zahvaljujem za njihovo razumevanje.

Zahvaljujem se pevcem in godbi DPD Svobode Javornik — Koroška Bela in pevcem Društva upokojencev Javornik — Koroška Bela za pogrebne žalostinke.

Iskrena hvala tovarišici Malenškovi in tovarišu Alojzu Tišovu za poslovlne besede dragi pokojnici.

Lepa hvala vsem darovalcem vencev in cvetja ter vsem onim, ki so nam izrekli svoja sožalja.

Zalujoči: sestra Cila, bratje Pavel, Filip in Albin z družinami ter ostalo sorodstvo

ZELEZAR

ZELEZAR — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ZELEZARNE JESENICE — Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železarja«, Železarna Jesenice. Telefon št. 758 in 394 — Tisk CP »Gorenjski tisk«.